

UNIVERZA V LJUBLJANI
Ekonomski fakulteta
Fakulteta za likovno umetnost in oblikovanje
Fakulteta za arhitekturo

JAME

Projektna naloga pri predmetu Razvoj in trženje novih izdelkov, upravljanje v oblikovanju,
projektiranje 5

Ljubljana, 18.1.2016

Avtorji poročila:

Gregor Humar (Akademija za likovno umetnost in oblikovanje)

Luka Bassanese (Akademija za likovno umetnost in oblikovanje)

Nina Pisk (Fakulteta za arhitekturo)

Maruša Končar (Ekonomska fakulteta)

Nika Novak (Ekonomska fakulteta)

Danijela Ivanović (Ekonomska fakulteta)

Mentorji poročila:

doc. Miha Klinar (Akademija za likovno umetnost in oblikovanje)

doc. Primož Jeza (Fakulteta za arhitekturo)

prof. dr. Tanja Dmitrovič (Ekonomska fakulteta)

POVEZETEK

S skupnimi idejami smo študenti treh fakultet oblikovali koncept, s katerim želimo povečati turizem in obiskanost Kanina izven zimske sezone. Predstavljamo vodeno pot po Kaninsko-Rombonskih podih, ki vključuje prepleten sistem jam in naravnih danosti. Koncept zahteva delujočo kaninsko žičnico in Dom Petra Skalarja. Z žičnico, bi obiskovalce pripeljali do zgornje postaje D, od koder bi vodeno pot nadaljevali z vodnikom. Ponudbe poti bi bile različne glede na zahtevnost poti, ciljne skupine, in število dni in ogledov. Glavni namen je prepeljati ljudi čez »naravne ovire« do dveh najglobljih in najzanimivejših jam.

Enodnevna ponudba, je namenjena za družine, neizkušene pohodnike in šolarje in se začne na postaji C. Pot do jame Vrtiglavice je dolga 2,2km in 3km do postaje B. Vmes lahko skupina ogleda dve manjši jami, plezalno steno, naraven tunel oziroma prehod. Pot se zaključi pri postaji B, kjer se skupaj z vodnikom zapeljejo nazaj v dolino. Za bolj izkušene pohodnike je startna točka iz postaje D, kjer je njihova pot poteka po bolj zahtevnem terenu. Dvodnevna ponudba vključuje ogled več naravnih danosti, kjer obiskovalci prespijo v Domu Petra Skalarja. Poleg jame Vrtiglavica je naš cilj ogled tudi jame Čehi 2, ki je najgloblja oziroma poševno brezno na Kaninsko-Rombonskih podih. Enodnevna in dvodnevna ponudba sta enaki, kot za jamo Vrtiglavica.

Da lahko našo idejo implementiramo v prvi fazi potrebujemo infrastrukturo na vhodu v jamo Vrtiglavica, osvetlitev, nakup rokavic, kombinezona in varovalne opreme, ki vključuje čelade z lučjo ter pasove za spust. Slednje spada v začetno investicijo, in sicer bi občino Bovec stala 22.319,40€. Točka preloma je odvisna od vrste storitve, za katero se porabniki odločijo, torej 1- ali 2-dnevni izlet. Npr. pri enodnevnem paketu, in ceni 40€/osebo se točka preloma pojavi po 734 vodenih skupinah in po dosegu točke preloma nam vsaka polno zasedena skupina doprinese 304€. Pri dvodnevnem paketu so cene karte višje. Npr. pri ceni 60€ točko preloma dosežemo s 547 polno zasedenimi skupinami, in po dosegu točke preloma nam vsaka polno zasedena skupine doprinese 408€. Obnovo žičnice in stroške, ki jih imajo obiskovalci z Domom Petra Skalarja nismo vključili v kalkulacijo, ker se le posredno navezuje na jame. Žičnica bo obratovala tudi za druge namene, prav tako pa bo odprt tudi Dom Petra Skalarja, ki ga obiskujejo tudi ostali obiskovalci izven ogleda naše ponudbe.

KAZALO

1. STRATEŠKA IZHODIŠČA	5
1.1 Širše področje razvoja	5
1.2 Analiza Kanina	6
1.2.1 Analiza ožjega okolja	6
1.3 Omejitve in smernice, ki jim želimo slediti.....	9
1.4 Razvojna stopnja design managementa	14
1.4.1 Staircase analiza	14
1.4.2 Storitve, infrastruktura in komunikacija	15
2. ANALIZA OBSTOJEČE PONUDBE IN PRIMERJAVA S KONKURENČNIMI DESTINACIJAMI	16
2.1 Analiza obstoječe ponudbe na Kaninu	16
2.2 Konkurenca	18
2.2.1 Ožja konkurenca	18
2.2.2 Širša konkurenca	21
3. UGOTAVLJANJE PREFERENC PORABNIKOV.....	24
4. KONCEPT.....	26
4.1 Vodena pot po Kaninsko - Rombonskih podih	26
5. KALKULACIJA	31
6. VIRI IN LITERATURA	35
7. PRILOGE	39

1. STRATEŠKA IZHODIŠČA

Leta 2013 je Kanin s hudo okvaro žičnice zaprl svoja vrata za mnoge tuje in domače smučarje, ki so svoj prosti čas preživljali na enem izmed najbolj znanih slovenskih smučišč, najvišje ležečem Kaninu. Zaprtje smučišča je močno vplivalo na turistično in finančno stanje občine Bovec. Kljub velikim naporom razvoja Kanina in Bovca kot poletne destinacije občina zaenkrat še ni našla enotne rešitve, ki bi Bovec in Kanin vpisala na svetovni zemljevid No 1 Outdoor Destination.

Smučišče Kanin zgolj z zagonom žičnice v zimski sezoni ne bo uspel doseči zadovoljivih finančnih rezultatov, zato je nujna vzpostavitev turistične ponudbe v poletni sezoni.

1.1 Širše področje razvoja

Kanin s svojimi naravnimi danostmi ponuja paleto različnih možnosti za preživljanje aktivnih počitnic za različne skupine ljudi, zato smo se pri svojih začetnih razmišljanjih usmerili na več področij.

- Izgradnja parka
- Višinske priprave za športnike
- Ureditev jam za komercialne namene
- Postavitev Bovca na zemljevid filmskih destinacij
- Postavitev Bovca in Kanina na zemljevid adrenalinskih športnih dogodkov in tekmovanj
- Ureditev kaninskih poti za potrebe bikerjev

Razen Bovca kot filmske destinacije, ki bi predstavljal majhen del »naše« ponudbe, se vsi sklopi navezujejo na aktivno preživljanje prostega časa na prostem na Kaninu ali Bovcu. Sledili bomo torej cilju, ki so si ga določili tudi na Občini Bovec; postaviti Bovec in Kanin kot No1 Outdoor destinacijo v Sloveniji in širše. V želji, da porabnikom ponudimo edinstveno izkušnjo v naravi, se zaradi specifik, ki obenem odpirajo priložnosti, odločamo za jamski svet in z njim povezane storitve.

1.2 Analiza Kanina

1.2.1 Analiza ožjega okolja

S pomočjo SWOT analize so v nadaljevanju analizirane prednosti in slabosti, ki se nanašajo na sedanost ter priložnosti in nevarnosti kot vpogled v prihodnost. S prednostmi in slabostmi analiziramo dejavnike ter produkte, ki so vplivali na uspeh oz. propad destinacije Bovec-Kanin. Medtem ko z analizo priložnosti in nevarnosti skušamo najti poti, ki bi znale bistveno vplivati na prihodnji razvoj destinacije.

PREDNOSTI

- Kanin s svojo nadmorsko višino v sončnem vremenu omogoča pogled na morje, kar privabi tudi ljudi, ki v gore drugače ne zahajajo
- Kaninsko pogorje je povezano z Italijansko Sello Neveo tudi v zimskem času.
- Kaninsko in Rombonsko pogorje sta območji prepletenega sistema brezen in jam, ki sodijo med najgloblje in najkompleksnejše jame tako v slovenskem kot v svetovnem merilu
- Bogata zgodovina 1. svetovne vojne
- Reka Soča s pritoki omogoča pestro ponudbo vodnih športov
- Razvite tematske poti (Alpe Adria Trail, Pot miru, Smaragdna pot)

SLABOSTI

- Aktivnosti so sezonsko in vremensko pogojene
- Zastarana žičnica, ki trenutno ne obratuje
- Zastaran objekt na vrhu Kanina s premajhnim številom prenočišč za razvoj turizma na gori
- Pomanjkanje obstoječe ponudbe komplementarnih storitev
- Ponudba v regiji ni visoko kakovostna
- Oddaljenost naravnih pojavov, jam med seboj
- Prepoved obiskovanja jam na Kaninu za neusposobljene osebe zaradi nevarnega dostopa
- Pomanjkanje usposobljenega kadra

PREDNOSTI

- Rahlo izboljšana gospodarska klima in večji optimizem med ljudmi v povezavi z gospodarsko krizo
- Zavedanje o pomembnosti investicij v infrastrukturo (tudi vzpostavitev hitrejših prometnih povezav z določenimi mesti v Sloveniji)
- Razvoj zimskih in letnih športov (smučanje, smučarski tek, nordijska hoja, plezanje ...)
- Vsako leto odkrivanje novih jam in novih kraških pojavov in s tem razvoj na tem področju

SLABOSTI

- Gospodarska kriza in posledičen padec kupne moči
- Razvoj turističnih destinacij, ki bi se lahko usmerile tudi v bolj adrenalinsko ponudbo za turiste
- Zanemarjanje oz. nezadostno varovanje določenih delov turističnih destinacij (arhitektura, naravni pojavi, kulturna dediščina ...)
- Možnost naravnih nesreč, ki vplivajo na izgled turističnih destinacij (v Sloveniji)

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - »Vrednost za denar« (turisti želijo najboljšo izkušnjo za določeno vsoto denarja) - Zavedanje o pomembnosti oglaševanja na več področjih vodi v izboljššan marketing pristop, čemur sledijo druge turistične destinacije - Zavedanje pomembnosti trajnostnega razvoja in turizma v Sloveniji - Zavedanje pomembnosti povezovanja z lokalnimi prebivalci in ponudniki v turističnih krajih po Sloveniji - Trendi zdravega in aktivnega življenja - Povečano zanimanje za adrenalinske športe in izlete (zip-line, zorbing, skok s padalom ...) 	<p>predvsem potresi in na določenih mestih poplave, v Bovcu pa predvsem naravni plazovi kot posledica potresov)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nevarnost pojava množičnega turizma na nekaterih destinacijah po Sloveniji (Postojnska jama, Slovenska obala ...) - Pomanjkanje interesa za uporabo jam v komercialne namene - Večja ponudba za zadovoljevanje potreb ljudi, ki želijo aktivnejše preživljanje dopusta in adrenalinskih doživetij

Tabela 1: SWOT analiza Kanina; prilagojena jamskemu turizmu

Iz zgornje slike je razvidno, da je Kanin pogorje z velikim številom naravnih danosti, ki pa so podvržene naravnim in vremenskim vplivom. Za postavitve kaninskih gora na svetovni zemljevid je potreba po večjih investicijah neizogibna predvsem z vidika uskladitve obstoječe ponudbe z izgradnjo novejših, tehnološko bolj dovršene infrastrukture. Jamskega sveta občina kljub velikemu potencialu zaenkrat ne izkorišča, čeprav gre za naravno danost, ki bi se lahko tržila sama po sebi. Glavno trenutno oviro predstavlja dostop do jam, kar pa dopolnjuje zaprtost jam za širšo javnost. Vseeno obstaja potencial za nadaljnji razvoj, saj si občina Bovec v okviru celostne prenove turistične ponudbe želi postati No.1 Outdoor Destination.

Analiza širšega okolja

Politično-pravno okolje

Državni zbor RS je na seji 17. decembra leta 2003 sprejel zakon o varstvu podzemnih jam. Ta zakon ureja varstvo in rabo podzemnih jam, varstvene režime, ukrepe varstva in druga pravila ravnanja, vključno z obnovitvijo podzemnih jam, ki so onesnažene ali poškodovane.

18. člen Zakona o varstvu podzemnih jam opisuje varstveni režim v jami, in sicer, kaj je v jami prepovedano. Opisali jih bomo le nekaj, ki so relevantni za naš projekt.

Prepovedano je:

* Onesnaževati jame, strop ali tla jame, zrak v jami ali vode, ki tečejo skozi jamo; vrtati v stene, strop ali tla jame

- Povzročati hrup, ki presega 45 Leq (dBA)
- Skladiščiti ali odlagati predmete, snovi ali odpadke
- Kuriti ali kaditi
- Uporabljati svetila z odprtim plamenom, razen acetilenskih in drugih plinskih svetil
- Karkoli puščati v jami
- Filmsko ali video snemati v jami, razen individualnega snemanja za lastne potrebe s pomočjo svetil, ki ne presegajo 50W
- Graditi jamsko infrastrukturo
- Uničevati, poškodovati ali odstranjevati jamski inventar (Uradni list RS, št.2/2004)
- Ekonomsko okolje

Bovška turistična destinacija ima za seboj najboljše leto, kljub nedeljujoči žičnici. Napovedana obnova žičnice in smučišča napoveduje dodaten obisk, saj je v preteklosti Kanin zagotavljal približno petino letnega obiska. Ne kaže, da bi za obratovanje žičnic svoj delež prispevalo tudi turistično gospodarstvo. Leto 2015 je bilo 95.000 stacionarnih gostov in več kot 225.000 prenočitev, kar so najvišje številke do sedaj. Zasluge za to pripisujemo izjemno lepemu vremenu skozi vso poletno sezono, kar se je pokazalo tudi pri zasedenosti kampov. trendovska ponudba aktivnosti v naravi, mednarodne razmere, relativno lahka dosegljivost Slovenije in doline Soče iz najpomembnejših EU trgov, kot so Češka, Avstrija, Nizozemska, Italija, Belgija, Britanija, Francija. Z obnovo žičnice lahko pričakujemo primerljivo poletno in zimsko sezono. Dejstvo pa je, da je za promocijo in razvoj produktov namenja občina Bovec mnogo premalo sredstev. Mnogo premalo, skoraj nič, prispevajo ponudniki in na tak način ne bodo dosegli konkurenčnosti, ki si jo želijo. Avstrijski ponudniki nakazujejo takso, plačujejo turistično davek, plačujejo relativno velike zneske za članstvo in promocijo skozi tematska produktna združenja, sodelujejo v promocijskih aktivnostih in so tudi iz teh razlogov neprimerno boljše zasedeni. (Delo 2016, Za razvoj turizma namenjam premalo)

Socio-kulturno okolje

V občini Bovec trenutno živi dobrih 3000 ljudi, na Sliki 1 pa je prikazana njihova starostna struktura. Razvidno je, da je v Bovcu veliko starejših ljudi (nad 50 let), mlajši ljudje pa se zaradi izgube delovnih mest ob okvari žičnice izseljuje (SURS – Bovec).

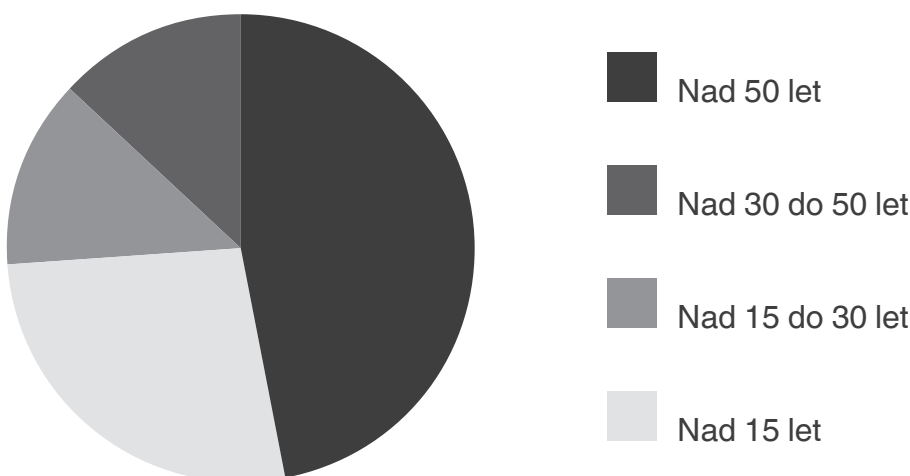

Tabela 2: Prikaz starostne strukture prebivalcev v Bovcu | Vir: SURS – Bovec, 2010

Glede na število prebivalcev se je občina uvrstila na 149. Mesto. Povprečna starost občanov je 44,7 in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (41,3leta). Med osebami v starosti 15-64 let je približno 61% zaposlenih ali samozaposlenih oseb, kar je manj od slovenskega povprečja (62%) (Bovec, SURS).

Tehnološko okolje

Dostop do destinacije otežuje neurejena komunalna infrastruktura. Prav tako je slabša prometna infrastruktura, torej cestne povezave in njihova kakovost.

Največji tehnološki izziv je trenutno obnova kaninske infrastrukture, ki je pomembna tako za zimski turizem, kot tudi poletni. (Strategija razvoja turizma na Bovškem)

Ekonomsko okolje

Kaninsko pogorje je najobsežnejše pogorje Zahodnih Julijskih Alp in prostran kraški, večinoma skalnat svet, zato prvi vtis za obiskovalca ni najbolj prijazen. Tu si lahko ogledamo visokogorski kras v različnih oblikah in naravnih znamenitostih, ponujajo se široki razgledi tudi na daljno okolico, Dom Petra Skalarja in bodoča žičnica pa sta visoko izhodišče, ki omogočata vrsto visokogorskih tur. Osnovna značilnost Kaninske skupine je izredna zakraselost. Sledove delovanja vode lahko opazimo na vsakem koraku, saj je polno večinoma golih, kraških podov z zanimivimi skalnimi oblikami, škrapljami, razpokami, žlebiči, kotlički, škavnicami, brezni in ledeniško oblikovanimi krnicami. Zaradi bližine morja on obrobne lege dobi Kanin nadpovprečno količino padavin. To se kaže v izredno debeli in dolgo v poletje ležeči snežni odeji, posledica tega je tudi Kaninski ledenih na italijanski strani. Ker pa so tla

prepustna, voda takoj izgine in šele globoko spodaj pride na dan v mnogih izvirih. (Kaninsko pogorje)

1.3 Omejitve in smernice, ki jim želimo slediti

Območje slovenskega visokogorja z vidika varstva naravnega okolja na specifičnih območjih opredeljujejo pravila Triglavskega narodnega parka in Natura 2000. Območje žičnice, ki vodi na Kanin, ne spada v območje kateregakoli izmed obeh (TNP, Območja v Sloveniji).

Vseeno se morajo posegi v naravo v skladu z Zakonom o ohranjanju narave planirati, načrtovati in izvajati tako, da ne okrnijo narave. V postopku načrtovanja mora pristojni organi izbrati tisto odločitev, ki ob približno enakih učinkih izpolnjuje merilo najmanjšega možnega poseganja v naravo (ZON).

Vstopnina

Fizična ali pravna oseba, ki uredi naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del za ogledovanje in obiskovanje, ima pravico zaračunavati vstopnino. Višina vstopnine zajema praviloma povrnitev stroškov za ureditev naravne vrednote, zavarovanega območja ali njegovega dela za ogledovanje in obiskovanje. Višino vstopnine določi pristojni občinski organ (ZON).

Poletna sezona

Po pregledu koledarja (Slika 2) smo ugotovili, da lahko čas poletne sezone določimo nekje med koncem aprila, začetkom maja ter med koncem oktobra. Ko se zimska sezona zaključi, je potrebno pripraviti teren, ki je bil v uporabi pozimi (smučišče) za poletno sezono, to pa vključuje tudi izvoz kamenja s smučišča.

Začetek poletne sezone sovpada z dnevi, ki so dela prosti, prav tako pa imajo v tistem času osnovnošolci in dijaki šolske počitnice. Konec poletne sezone praviloma zaznamuje slabše vreme, praznik (1. november), ki ga v Sloveniji ljudje preživijo v krogu družine ter odločitev, da si lokalni ponudniki vzamejo nekaj časa za pripravo na ponovno zimsko sezono.

April	Maj	Juni	Junij	Avgust	September	Oktober
1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30
	31		31	31		31

Financiranje turizma

Večina turističnih destinacij se v Sloveniji financira iz občinskih sredstev.

»Kohezijski sklad (KS) je strukturni instrument, ki od leta 1994 državam članicam pomaga zmanjševati ekonomska in socialna neskladja in stabilizirati gospodarstvo« (Kohezijski sklad).

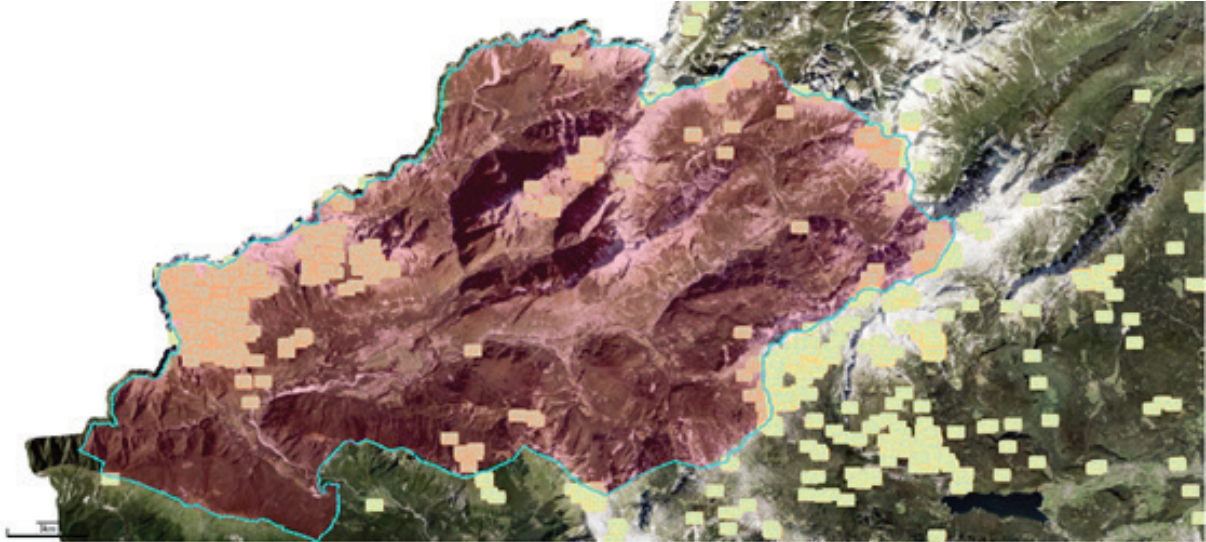
Evropski sklad za regionalni razvoj, ki spada pod vejo Kohezijskega sklada, je namenjen krepitvi ekonomske in socialne kohezije in pomoči pri odpravljanju razvojnih neravnovesij v regijah. Gre za regije, ki imajo omejene možnosti zaradi geografskih in naravnih ovir, redko poseljenih območij ... Pri tem Evropski sklad daje poudarek na projektih, ki izboljšajo infrastrukturo, ustvarjajo trajna delovna mesta in zagotavljajo trajnostni razvoj (Evropski sklad za regionalni razvoj).

Slovenija je do sredstev iz Kohezijskega sklada upravičena, izvajanje projektov pa sicer poteka po načelu sofinanciranja, kjer del sredstev zagotovi država ter občine (kot končni upravičenci sredstev). Za obdobje od leta 2013-2020 je za Kohezijski sklad za Slovenijo zagotovljenih nekaj manj kot milijardo evrov.

V začetku leta 2014 je pri nas zaživela spletna platforma za množično financiranje turizma Travelstarter, ki je namenjena izključno turizmu in potovanjem. Deluje tako, da uporabnik izbere turistični cilj, na vpogled dobi različne lokalne ponudnike in donira poljubni znesek za odprtje ali obnovo, v zameno pa dobi določen del ponudbe (večerjo, nočitev). Prijava projekta na platformo je brezplačna (Zaživela slovenska platforma za množično financiranje turizma Travelstarter). Kljub temu, da za občino Bovec platforma ne pride v poštev, se lahko nanjo prijavijo lokalni ponudniki, ki skupaj sestavljajo ponudbo Bovca in Kanina.

Jame

Kaninsko in Rombonsko pogorje sta območji prepletenega sistema brezen in jam, ki sodijo med najgloblje in najkompleksnejše jame tako v slovenskem kot v svetovnem merilu (povprečno okoli 1000 m v globino), kar je razvidno tudi iz Slike 1 (Druge jame Kaninskega in Rombonskega pogorja).

Slika 1: Prikaz številnih jam v okolici Bovca in Kanina | Vir: V Atlasu okolja, najdeno 20.11.2015 na spletni strani http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso

Rombonski podi s površino 7 km² se razprostirajo na nadmorski višini 1400 m–2150 m, na meji Triglavskega narodnega parka. Jame lahko obiščejo le izkušeni, ustrezno opremljeni in usposobljeni jamarji (Druge jame Kaninskega in Rombonskega pogorja).

Značilnost vseh globokih jam je niz brezen, ki jih navadno povezujejo ozki kanjoni, tako imenovani meandri. V večjih globinah jame navadno dosežejo galerije z močnejšim vodnim tokom, ki se spuščajo proti izvirom (Kaninski podi, 2015).

Vsaj še ena podzemna zanimivost je v kaninskih gorah pod Velikim Babanskim Skednjem: vsem drugim špranjam in luknjam, ki se odpirajo v skalovju, je na videz popolnoma podobna ena od njih, ki pa se brez vsakršnih vmesnih stopenj konča v globini 643 metrov. Vrtiglavica, kot se imenuje, je največja neprekinjena jamska vertikala na svetu (Pol stoletja globin kaninskih podov, 2015).

Na vznožju Kaninskega pogorja je 750 m dolg splet jamskih rogov. Jami Srnici dajejo značilen videz okamnine školjk v obliki srčkov. Ob daljšem ali močnem deževju se jama Srnica napolni z vodo in spremeni v začasni izvir. Z zgornjega vhoda jame tedaj pada slap. Obisk jame Srnica z višinsko razliko vhodov 63 m je zahteven ter možen le z ustrezno opremo in izkušenim vodnikom (Jama Srnica, 2015).

Prvi rekordni uspeh v Kaninskem pogorju so jamarji dosegli nedaleč od planinskega Doma Petra Skalarja, kjer se na nadmorski višini 2335 metrov odpira vhod v Skalarjevo brezno, ki se v ničemer ne razlikuje od neštetihih lukenj tamkajšnjega visokogorskega krasa. Odkar so v njem priplezali do globine 911 metrov, kar je bilo nekaj časa najgloblje brezno, ki so ga raziskali slovenski jamarji, so naši speleologi prepričani, da jih lahko prav vsaka špranja, ki se odpira v tamkajšnjem visokogorju, pripelje tisoč metrov globoko (Pol stoletja globin kaninskih podov, 2015).

Sistem Mala Boka je 1319 m globok in 8168 m dolg jamski splet. Mala Boka je eden potencialno najglobljih jamskih sistemov na svetu, kar na območje že več kot 30 let privablja številne izkušene jamarje. Jama z vhodom pri slapu Boka na nadmorski višini 450 m ima povprečno temperaturo 8 °C in je v manjšem delu urejena za vodeno jamarstvo, ki ga organizirajo nekatere bovške športne agencije. Med domačini je znana po imenu Golobja jama. Velika vhodna dvorana je velika 35 x 12 m. Ob deževju suhe in tihe rove Male Boke, jamske dvorane, stalagmitska in stalaktitska območja napolnijo divji slapovi in tokovi (Mala Boka, 2015).

Po podrobni analizi smo ugotovili, da sta za komercialne namene z ustrežno ureditvijo primerna Skalarjevo brezno in sistem Mala Boka.

Slika 2: Mala Boka I Vir: V Atlasu okolja, najdeno 20.11.2015 na spletni strani <http://gis.arso.gov.si>

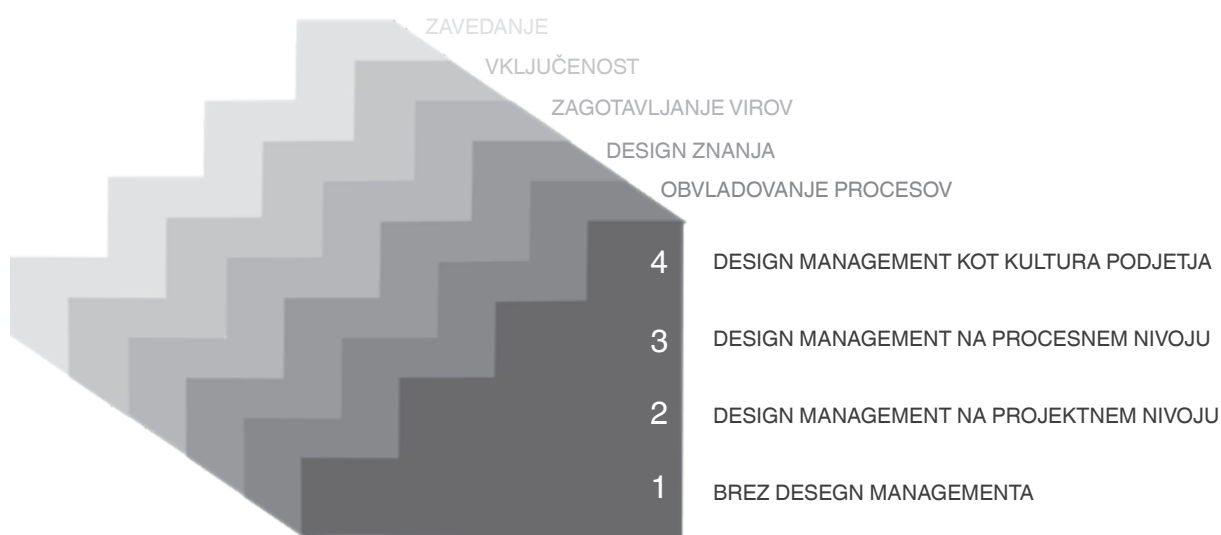

Slika 3: Lokacija Skalarjevega brezna I Vir: V Atlasu okolja, najdeno 20.11.2015 na spletni strani <http://gis.arso.gov.si>

1.4 Razvojna stopnja design managementa

1.4.1 Staircase analiza

Dodana vrednost je lahko dosežena le z vključevanjem designa. Kot primer dobre prakse lahko vzamemo Dansko. Imajo namreč 22% več dobička in z dodatnimi vlaganji dosegajo 40% večji dobiček od podjetij, ki ne vlagajo dodatno. 40% prihodka od prodaje podjetja z višjim nivojem dizajn staircase lestvice ustvarijo z izvozom, medtem ko ostala podjetja le 18%. Prav tako so bolj profitabilna in večkrat dosežejo ciljno stopnjo inovativnosti, "time to market" in ne presegajo porabe načrtovanih sredstev. Leta 2003 je bilo 36% podjetij brez vključevanja designa, leta 2007 samo še 15%. Podjetja z višjim nivojem staircase lestvice so tudi na Švedskem z novimi izdelki na trgu 5x bolj uspešna od ostalih. Na Irskem kar 75% od SMEs, z ids. dosega t.i. radikalno inovacijo pri razvoju novih izdelkov/storitev za nove kupce, kar predstavlja nove trge. Po analizi inovativnih podjetij v EU pa lahko sklepamo, da 27% inovativnih podjetij področje designa v podjetju ocenjujejo kot ključni vir inovacijskih aktivnosti. (DM staircase analiza, 2015)

Stopnice upravljanja z oblikovanjem odražajo tipično vedenje podjetja na področju upravljanja z oblikovanjem na štirih zrelostnih stopnjah v povezavi s petimi dejavniki upravljanja z oblikovanjem. Stopničasta hierarhija kaže, da na višji stopnji kot je podjetje, večji je strateški pomen oblikovanja v tem podjetju. Zgornja slika ponazarja razmerje med stopnjo sposobnosti upravljanja z oblikovanjem in posameznimi petimi dejavniki. Podjetje se lahko glede na posamezne dejavnike nahaja na različnih stopnjah. (DM staircase analiza, 2015)

Naročnik, Občina Bovec, se po naših ocenah nahaja na prvi stopnji design managementa, saj dosedanje delo kaže na to, da dela vse zelo po občutku, brez vključevanja designa. Zavedanje o pomenu razvoja novih storitev je posledica padca turizma, zato bi lahko Bovec tu pozicionirali na 2. stopničko, vendar za Kanin to ne velja. Čuti se nizka stopnja znanja in pomanjkanje namenskih virov za oblikovanje, kar je posledica slabe predstave, kakšno mesto ima oblikovanje v trenutnih procesih, čeprav je čutiti korak v pravi smeri. Več je opisano v prilogi 4.

Storitve/produkti

Storitve, ki jih na Kaninu ponujajo so predstavljene v poglavju "Analiza obstoječe ponudbe in primerjava s konkurenčnimi destinacijami".

Infrastruktura

Dostopnost do občine Bovec je slaba. Ceste ponekod niso urejene, opaziti je, da ni primernih postajališč in bencinskih črpalk, kjer bi se turisti na svoji poti lahko ustavili, okrepcali, opravili potrebo, itd.

Komunikacija

Kanin kot takšen nima celostne grafične podobe, lahko pa bi rekli, da se le ta v zadnjem času izboljšuje. Občina Bovec se oglašuje na spletni strani bovec.si, ki so jo vzpostavili v letošnjem letu in vsebuje informacije o celotni ponudbi na bovškem. Spletna stran na enem mestu nudi vse od informacij o aktivnostih, kot tudi do končne rezervacije nastanitev pri posameznem izmed ponudnikov. Neuradna, ljubiteljska stran na socialnem omrežju Facebook pa zadnje leto večinoma objavlja članke o poteku obnove smučišča in vlečnic.

2. ANALIZA OBSTOJEČE PONUDBE IN PRIMERJAVA S KONKURENČNIMI DESTINACIJAMI

2.1 Analiza obstoječe ponudbe na Kaninu

Aktivnosti, ki so trenutno na voljo na Kaninu poleti (Kaninsko pogorje, 2015):

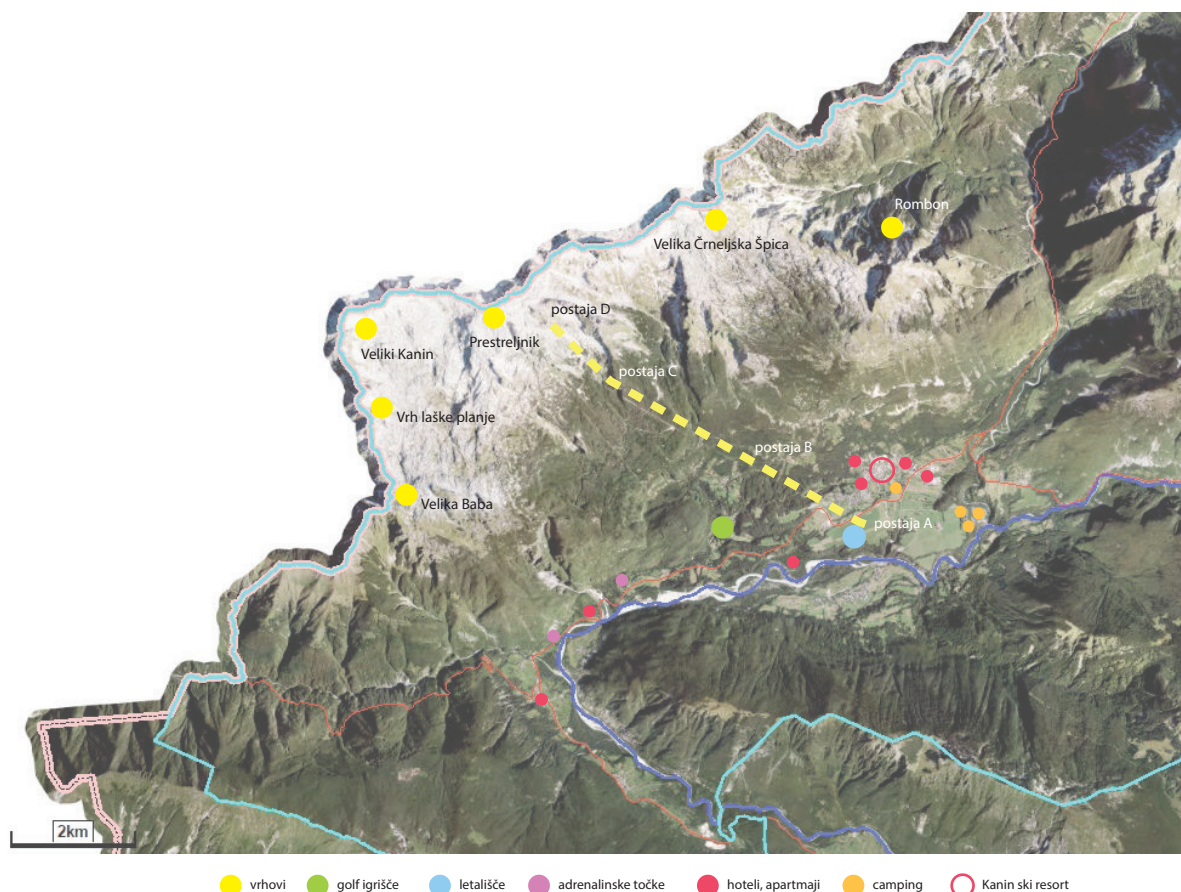
- ogled Prestreljeniškega okna in naravnega mostu na Kaninu,
- spoznavanje različnih pojavov visokogorskega krasa z obiskom koč Petra Skalarja,
- zahtevna vodena tura z gorskim vodnikom na Visoki Kanin (2587 m),
- pohod po naravoslovni učni poti Prestreljeniški podi – Kanin,
- plezalni park Kanin,
- jamarstvo: Skalarjevo brezno, Čehi 2, Mala Boka, Srnica, Črnelsko brezno (zelo zahtevno, le za izkušene jamarje z dobrim poznavanjem lokalnih posebnosti)

Ogled okna in naravnega mostu ter samostojno spoznavanje visokogorskega krasa so brezplačne storitve. V primeru, da gre za nepoznavalce terena, občini le ti prinesejo prihodke zgolj z nakupom zemljevida s specifikami terena. Večina slednjih pa si v času sodobne tehnologije zemljevid pridobi kar na spletu. Obisk kaninskih jam trenutno omogoča 8 ponudnikov. Izhajajoč iz cenika Šport centra Bovec, se cene gibljejo okrog 50€ v nizki sezoni (15.marec - 30.junij ter 1. september – 31. oktober) oziroma okrog 55€ v visoki sezoni (1. julij – 31. avgust) (CENIK aktivnosti "Bovec šport center"). Storitve plezanja nudijo trije ponudniki, podjetje Aktivni planet zanj zaračunava 50, 100 oziroma 200€, odvisno od dejstva, ali gre za 3, 6 ali 10-urni tečaj. Omenjeno podjetje nudi tudi vodene planinske ture, katerih cene se gibljejo okrog 20€ za krajše in 25€ za daljše ture (Cenik 2016).

Sicer je Kanin bogat z geološko zgodovino (do 220 milijonov let), ima geografske posebnosti (lašti, žlebiči, kotliči, škraplje), eno najglobljih brezen na svetu, pa tudi okno in naravni most, kar je primerno za fotografiranje (Kaninsko pogorje, 2015).

Končna postaja žičnice (postaja D) je lahko izhodišče za planinske in pohodniške ture (za dejansko pohodnike in tudi turiste), kar je razvidno tudi iz Slike 7. Do zahtevnejših vrhov lahko pohodnik pride po označenih poteh, turistom pa je namenjena naravoslovna učna pot. V Kaninskem pogorju lahko najdemo predvsem vse tipične kraške pojave, dokaze geološke zgodovine, pogled do sredozemskega morja, brezna, naravne mostove, jame, kraške izvire (tudi slap Boka). Kljub temu, da je Kanin v visokogorju, je poleti prijetno toplo, velikokrat lahko turisti naletijo tudi na avtohtono bovško ovco (bovški sir).

Slika 7 nam daje dober vpogled v vrzeli, ki bi jih bilo z ustrezno storitvijo moč zapolniti. Smiselno bi bilo namreč povezati specifične kraške naravne danosti (jame in brezna) in s tem oblikovati krožno pot, ki bi običajno pohodniško izkušnjo dodatno nadgradila.

Slika 4: Planinske poti iz izhodišča zadnje postaje žičnice I Vir: Kanin poleti. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.hotel-mangart.com/sl/Bovec/Kanin+poleti>

Za adrenalince Kanin ponuja izhodišče za spuste z jadralnim padalom, gorski kolesarji imajo možnost vožnje po gorsko-kolesarskem parku, na svoj račun pa pridejo tudi jamarji (Kanin poleti, 2015).

S ponovnim zagonom žičniške naprave bo imel Kanin 12 naprav skupaj z najdaljšo gondolsko žičnico v Sloveniji, ki se začne v bovški dolini (436 m), smučarje pa pripelje na osrednji smučišča (2.200 m). Žičniške naprave lahko prepeljejo 15.000 oseb na uro z (Smučišče Kanin, 2015):

- 2 x krožno-kabinska žičnica,
- 1 x funifor (vrsta nihalk),
- 4 x sedežnica in
- 5 x vlečnica.

V neposredni bližini Kanina je dolina Bovec, kjer ponujajo tudi druge, bolj aktivne možnosti preživljanja dopusta. Ponudba lokalnih ponudnikov je zelo raznolika, saj ponujajo adrenalinska doživetja na reki, v gorskem svetu, na kolesu. Za zgodovinske navdušence imajo na voljo veliko ogledov kulturne dediščine, vse skupaj pa povezuje neokrnjena narava.

2.2 Konkurenca

2.2.1 Ožja konkurenca

Analiza jam

Pri ožji konkurenci smo se osredotočili predvsem na jame v Sloveniji, ki s svojo ponudbo privabljajo tako domače kot tuje turiste. Slovenski kras je območje, kjer so strokovnjaki najprej analizirali kraške pojave, ki jih je v Sloveniji zelo veliko. Trenutno je odkritih preko osem tisoč jam, jamarji pa jih vsako leto znova odkrijejo še več. Za turiste oziroma obiskovalce je odprtih okoli dvajset jam, nekaterim se je uspelo uvrstiti celo na svetovni zemljevid destinacij, ki jih je vredno obiskati (Kraške jame, 2015).

Najvišje ležeča jama, ki je urejena za turistične ogled, je **Snežna jama**. Dolga je poldrugi kilometer, obratuje pa od maja do oktobra ob petkih, sobotah in nedeljah. Vodene ogled s posojno opremo ponujajo vsake dve uri, možen pa je tudi ogled izven obstoječega urnika, in sicer za večje skupine (nad 20 ljudi) ob predhodnem naročilu. Vstopnica znaša 10 € za odrasle in 7 € za otroke, pri večjih skupinah pa nudijo popust v znesku enega evra pri posamezni vstopnici (Snežna jama, 2015).

Jama Pekel je ena izmed največjih za obiskovalce urejenih jam v štajerski regiji, sestavljena pa je iz dveh etaž; vodne in suhe kraške jame. Največja znamenitost jame je neposredna bližina podzemnega slapa s štirimi metri vodnega padca. Pri izhodu iz jame je v neposredni bližini tudi turistični dom. Ogled nudijo od marca do oktobra, vsako uro oz. takoj, ko je vodnik prost, ogled pa nudijo tudi različnim skupinam, kjer se prilagodijo posebnim željam glede dneva in ure ogleda. Njihova ponudba zajema dve različni dejavnosti, možno pa je vodenje v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Za ogled Rimske nekropole odrasli odštejejo 5 €, dijaki, študenti in otroci 4 €, nudijo pa tudi skupinski popust v višini enega evra pri posamezni vstopnici. Vstopnina za drugo dejavnost, ogled Jame Pekel, znaša 8 € za odrasle, 5 € za študente, dijake in otroke, skupine pa bodo odštele 6 € (odrasli) ali 4 € (študenti, dijaki in otroci) na posamezno vstopnico (Jama Pekel, 2015).

Kostanjeviška jama je, podobno kot ostale jame, odprta med aprilom in oktobrom, ob predhodni najavi pa skupinam nudijo ogled tudi v ostalih mesecih. Cenik je razdeljen na tri skupine; odrasli bodo za vstopnico odšteli 8 €, dijaki in študenti 6 €, osnovnošolci in otroci pa 4 €, sicer pa nudijo tudi skupinski popust v višini enega evra na posamezno vstopnico. Jama je dolga več kot dva kilometra, vendar ni v celoti urejena za obiskovalce, saj še vedno potekajo raziskave na tistem območju. Poti po jami so sicer urejene tako, da so primerne tudi za otroke in starejše obiskovalce (Kostanjeviška jama, 2015).

V **Križni jami** imajo obiskovalci na voljo dve ponudbi, in sicer enourni in štiriurni ogled. Enourni ogled vključuje sprehod po suhem delu jame, na koncu pa še nekaj minutno vožnjo s čolnom po podzemnem jezeru. Pri štiriurnem ogledu so turisti deležni ogleda drugega dela jame, ki vključuje vožnjo po podzemnih rekah in jezerih s čolnom. Ogled je na voljo samo za eno skupino štirih oseb na dan zaradi varovanje jam in kraških pojavov, z manjšim številom ljudi pa dobi skupina bolj individualno obravnavo. Po predhodni rezervaciji imajo v Križni jami na voljo tudi alternativne ogled za bolj zahtevne goste. Za enourni ogled bodo posamezniki odšteli 8 €, za štiriurni pa od 45 € do 65 € (Križna jama, 2015).

Znane slovenske jame so tudi Jama Vilenica, Krška jama, Briška jama in Jama Baredine, zagotovo pa so med najbolj znanimi slovenskimi jamami Škocjanske jame in Postojnska jama.

Škocjanske jame so edini naravni spomenik v Sloveniji, vpisan na Unescov seznam svetovne dediščine. Poleg Škocjanskih jam na tem seznamu najdemo samo še jame med Madžarsko in Slovaško (Aggteleški in Slovaški kras), Mamutske jame in jame Carlsbad Caverns v ZDA, ostale posebne jame sveta pa so nanj uvrščene kot kulturni spomenik. UNESCO zaščita je s hitrim razvojem Škocjanskega parka pripomogla k temu, da to območje ni več demografsko in gospodarsko ogroženo, saj se park nenehno razvija in pridobiva na prepoznavnosti. Posebnost Škocjanskih jam je, da gre pravzaprav za preplet rovov in jam, po katerih teče reka Reka, vmes pa lahko obiskovalci vidijo vrsto naravnih pojavov, ki so stari več milijonov let. Škocjanske jame si turisti lahko ogledajo skozi celo leto, cene pa variirajo glede na ponudbo dejavnosti in starostno skupino. Cena vstopnice se sicer giblje okoli 15 €. Ogled jame je možen s treh različnih strani, od tega pa je odvisna tudi dolžina poti, čas in cena. Poleg ogleda jam je možen tudi obisk muzeja in ogled učne poti (posamezno in za skupine). Škocjanske jame so tudi sicer tesno povezane z mestom Škocjan, zato na spletni strani oglašujejo tudi različno gostilniško ponudbo, kolesarske poti in ostalo ponudbo v parku in mestu. Spletno stran si lahko brez težav ogledajo tudi tujci, saj je napisana tudi v italijanskem, nemškem, angleškem in francoskem jeziku (Park Škocjanske jame, 2015).

Postojnska jama je svetovno znana jama, ki letno privabi več turistov kot katerakoli druga destinacija v Sloveniji. Jama je dolga kar 24 kilometrov in je tudi edina, ki ima v svojih rovih speljano dvotirno železnico, njena posebnost pa je tudi možnost ogleda človeške ribice, endemita Dinarskega krasa. Jama je odprta je vse dni v letu, ne glede na vremenske razmere in praznike ter dela proste dni. Cena ogleda jame se giblje okoli 20 €, na voljo pa imajo tudi avdio-vodnike v različnih tujih jezikih za doplačilo treh evrov, kljub temu, da ponujajo ogled v več svetovnih jezikih. Poleg ogleda jame se posameznik lahko odloči tudi za kombinacijo še drugih dejavnosti, kot so ogled Predjamskega gradu, v zimskem času ogled živih jaslic, ogled Pivke in Črne jame, ogled Otoške jame in podobno. Svojo ponudbo imajo prilagojeno tudi za različne ciljne skupine; za posameznike, družine z otroki, šolske skupine, ljubitelje adrenalina, organizirane skupine ter organizatorje dogodkov (MICE segment). Nakup vstopnic je možen tudi preko spleta, s čimer se posameznik lahko izogne morebitni gneči. Za nas zanimiva je ponudba za ljubitelje adrenalina, za katere imajo različne dejavnosti, vse pa temeljijo na doživljajskih izkušnjah za tiste, ki bi radi obiskali za množične ogledde zaprte dele jame in zahtevnejše prehode. Cene tovrstnih dejavnosti variirajo od 36 € do 80 €, v skupini pa je okoli 10 ljudi, otroci do 15 let so deležni določenega popusta (Postojnska jama, 2015).

Z analizo smo ugotovili, da je večina jam odprta v poletni sezoni, z izjemo Postojnske jame. Cene vstopnic za povprečen ogled jame se gibljejo okoli 10 € na posameznika, brez dodatnih dejavnosti in aktivnosti. Jame, ki poleg ogleda ponujajo še dodatne aktivnosti in dejavnosti, so Škocjanske jame in Postojnska jama, ki so v Sloveniji tudi najbolj prepoznane. Postojnska jama organizira tudi dejavnosti za ljubitelje adrenalina, ostale jame pa za tovrstno ciljno skupino aktivnosti nimajo prilagojenih. Ugotavljamo, da so vse jame, ki smo jih podrobnejše analizirali, zelo prilagojene in so pripravljene, ob dogovoru, ponuditi ogled tudi izven stalnega urnika.

Analiza turistične ponudbe vertikalnih jam v tujini

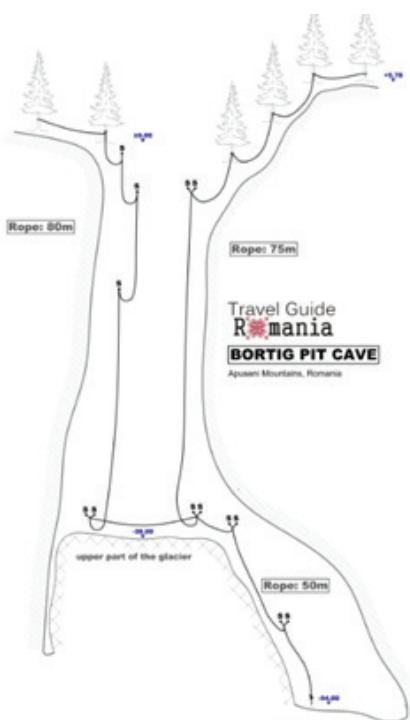
Ker na območju Kanina prevladujejo vertikalne jame, smo kot primere dobre prakse iskali v tujini, saj takšne ponudbe v Sloveniji še ni. Kaj so vertikalne jame oziroma brezna? "Brezna so navpične (vertikalne) jame ali deli jam, ki jih je oblikovala padavinska voda med pronicanjem v kraški masiv." (Jamarska baza znanja, 2015) Za obisk vertikalnih jam (brezen) je nujno poznavanje tehnik spuščanja in vzpenjanja po vrvi, uporaba posebne opreme, izdelava varovalnih sidrišč itd. V nasprotnem primeru je obiskovanje brezen življenjsko nevarno (Jamarski klub Borovnica, 2015).

1. Borgtig pit cave (Romunija)

Romunija ima več kot 12000 jam, ki se nahajajo na kraškem območju v Romunija, natančneje v Apesenih. Zaradi visoke nadmorske višine se v jamah nahaj led.

Splošne informacije

Bortig jama se nahaja v turističnem območju Padis v Apuseni naravnem parku. Vhod v jama je na nadmorski višini 1200m, na grebenu, ki ločuje Galbena dolino od Padis kotline. Jama je 150m dolga in 55m globoko. Jama izstopa tudi zaradi svojega velikega vhoda ki meri 35 metrov v premeru.

Slika 5: risba prereza Bortig jame
Vir: (Bortig Pit Cave, 2015)

Dostop

Jama obiskujejo turisti od leta 1900. Zahvaljujoč raziskovalcem je dostop omogočen po stopnicah, brveh in lestvah. Po smrti glavnega raziskovalca, se je jama zanemarila, tako je dostop možen le še s spustom po vrvi in posebne jamarske opreme.

Obvezna oprema

Vsak posameznik mora imeti jamarski kombinezon, čelado in glavno svetilko. Dereze in cepine odsvetujejo, saj negativno vpliva na led v jami. Vodnik mora imeti tudi vsaj 150m vrvi.

Obisk jame

Pred obiskom si moramo priskrbeti soglasje komisije za kulturno dediščino, odobritev komisije narodnega park in plačilo pristojbine v višini 10 kron na osebo ter soglasje lokalne reševalne službe. Odvisno od števila ljudi in njihove tehnične sposobnosti celoten izlet traja od 4 do 6 ur.

Slika 6: vhod v Mammoth jamo
Vir: (Mammoth Cave National Park, 2015)

Slika 7: infrastruktura v notranjosti jame
Vir: (Wales underground, 2015)

2. Mammoth Cave (Kentucky, USA)

Mammoth Cave je del nacionalnega parka v Kentucky-u, ki zajema najdaljši znan jamski sistem na svetu – Mammoth nacionalni park. Sestavljajo ga več kot 365 raziskanih milj, z ogromnimi 60 metrov visokimi kupolami in več kot 30 metrov globokimi vertikalnimi jamami.

Dostop

Nekatere jame so vertikalne, v katere se spustimo po stopnicah. Ker so namenjene turistom in vsem starostnim skupinam, ne potrebujemo dodatne opreme ali jamarskih znanj.

3. Grotta gigante (Trst, Italija)

Veliko jamo je leta 1840 delno raziskal Anton Frederick Lindner, ko je iskal podzemni tok reke Timave za potrebe vodovodne oskrbe Trsta. Toda za opremo, ki so jo takrat uporabljali, je tako velika in globoka jama predstavljala nepremagljivo oviro. Prve prave raziskave so se začele šele 50 let pozneje, ko so odkrili dva nova vhoda v bližini današnjega turističnega vhoda.

Današnji vhod so razširili in po nekajletnem urejanju poti so jamo leta 1908 odprli za javnost: stopnišče s 150 apnenčastimi stopnicami je povežalo vhodni rov z mogočno osrednjo dvorano.

Slika 8: infrastruktura notranjosti Velike jame
Vir: (Grotta gigante, 2015)

2.2.2 Širša konkurenca

Širšo konkurenco, torej konkurenco, ki na prvi pogled nima veliko skupnega s Kaninom, pa bi jo vendarle lahko šteli pod to, smo razdelili v več skupin.

Hribi in gore

Slovenija ponuja turistom neverjetno število hribov in gora, od tega so te večinoma primerne za enodneveni izlet. Za počitnice so primerne destinacije, kot na primer Pohorje, Logarska dolina, Velika planina, Iški Vintgar, Triglavski narodni park. V Sloveniji so na področju hrib in gora značilni predvsem adrenalinski parki, ki se nahajajo na vznožju nekaterih hribov. Precej je razširjeno tudi plezanje in jadrnanje z bližnjih gora, tudi v turistične namene za tiste, ki si želijo bolj adrenalinsko izkušnjo.

Morje

Slovenska obala ponuja veliko izbiro počitniških nastanitev, turisti pa imajo možnost tako poležavanja na plaži kot tudi bolj aktivnega dopustovanja. Obalo obdajajo Piranski, Koprski in Strunjanski zaliv, kjer lahko najdemo večje kraje, in sicer Koper, Portorož, Lucijo, Sečovelje, Piran, Izolo, Strunjan, Ankaran, Debeli rtič ter Fieso. Portorož kot najbolj turistično mesto ponuja bogato hotelsko in turistično ponudbo. Ostali kraji so vredni ogleda predvsem zaradi svoje kulturne in zgodovinske dediščine. Kljub majhnemu območju slovenske obale imajo turisti, če si želijo bolj aktivnega preživljanja počitnic, možnost ogleda mnogih znamenitosti. Obala ponuja tudi adrenalinske izlete s tubo ali banano po morju, vožnjo s vodnimi skuterji ali motornimi gliserji ter tečaje deskanja in smučanja na vodi (Slovenska obala).

Jezer in reke

Slovenija je vodnata dežela, večina jezer in rek pa je v dobrem ekološkem stanju. Blejsko in Bohinjsko jezero sta tako v ponudbi turističnih agencij kot tudi po številu turistov izmed vseh jezer v Sloveniji najbolj zastopani. V območju teh rek so nastanitvene zmogljivosti, ki poleg prenočišča ponujajo še veliko aktivnosti, na primer rafting, kajakaštvo, rekreacijo na urejenih sprehajalnih poteh ...

Terme

Največ slovenskih naravnih zdravilišč je v vzhodni Sloveniji, dve pa sta ob morju. V Prekmurju se nahajajo Terme Radenci, Moravske toplice (Terme 3000) in Terme Lendava. V okolici Pohorja je sedem naravnih zdravilišč, in sicer Terme Dobrna, Terme Topolšica, Terme Zreče, Zdravilišče Rogaška, Thermana Laško, Terme Olimia ter Terme Ptuj. Na Dolenjskem se nahajajo tri zdravilišča: Terme Čatež, Terme Dolenjske Toplice in Terme Šmarješke toplice. Na obali se turisti lahko razvajajo v Talasu Strunjan in Termah & Wellness LifeClass v Portorožu (15 slovenskih naravnih zdravilišč). Omenjena zdravilišča so v prvi vrsti res zgolj to – zdravilišča. Tekom let pa so se terme le prelevile v objekte, ki ponujajo zabavo, užitek in sprostitev tudi za nekoliko mlajše generacije. V vseh termah je poskrbljeno za nastanitve v številnih oblikah, in sicer v hotelih, apartmajih, počitniških hišicah in kampih, poskrbljeno pa je tudi za avtodome (Ponudba).

Slovenija poleg naštetega ponuja še mnogo drugih aktivnih oblik preživljanja prostega časa in dopusta, tako za domače kot tuje goste.

Slovenija ponuja veliko različnih možnosti preživljanja prostega časa, tako poleti kot pozimi, ponudba pa je prilagojena večim različnim skupinam ljudi. Pri projektni nalogi smo se fokusirali na ponudbo jam, kjer ugotavljamo, da je ponudba kvalitetna, cenovno primerna in zelo prilagodljiva različnim zahtevam gostov. Vsekakor pa moramo vzeti v obzir tudi ostale destinacije, ki so predstavljene zgoraj (širša konkurenca), saj prav tako privablja veliko ljudi. Nekatere izmed teh oblik preživljanj prostega časa lahko najdemo tudi v dolini Bovec, zato bi bilo potrebno jam povezati tudi s ponudbo Bovca.

3. UGOTAVLJANJE PREFERENC PORABNIKOV

Jame posamezniki najpogosteje obiščejo v okviru vnaprej planiranih izletov. Le ti so po navadi izpeljani pod okriljem šole, ki na tovrstne izobraževalne izlete vodi učence. Prav tako pa jame zaradi drugačnosti in predvsem atraktivnosti za otroke veljajo kot priljubljena nedeljska destinacija slovenskih družin. Tovrstnega mnenja so uporabniki spletnega foruma Med.over.net. Zaradi majhnosti naše države se mame otrok strinjajo, da nobena slovenska jama ni oddaljena preveč, da bi oddaljenost odvrnila obisk le te (Nedeljski izleti ali kam zahajate?).

Po pregledu spletne strani TripAdvisor smo ugotovili, da imajo pri nastanitvah v občini Bovec gosti dobre, če ne celo odlične izkušnje, vseeno pa se nekaterim cena nastanitev v določenih hotelih zdi pretirana. Pri apartmajih so navdušeni nad tem, da lastniki apartmajev svojim gostom priskrbijo vse, kar potrebujejo, največkrat so to koristne informacije. Restavracije so na TripAdvisorju velikokrat pohvaljene, vseeno pa je nekaj negativnih kritik, zato bi bilo na tem mestu potrebno storiti več za zadovoljstvo gosta. Med predlogi za ogled Bovca in okolice so večinoma pohvaljena aktivna in adrenalinska doživetja, nekaj pohval je dobila tudi trdnjava Kluže, Kanin pa se s svojim gorovjem med predlogi ni znašel (Top Things to Do in Bovec).

S pregledom foruma Hribi.net ugotavljamo, da je tura preko Kanina do Rombona priljubljena poletna tura pohodnikov. Strinjajo se, da je planinska pot do vrha lepo označena, a na vrhu gorovja zaradi skalovja in sonca postane zahtevna. Posamezniki omenjajo, da so za tovrstni pohod potrebovali tudi do 9 ur in ogromne količine vode, kar je deloma poslabšalo vtis o izletu na Kanin in bližnje vrhove (Rombon).

Fokusna skupina

V okviru analizo smo izvedli še fokusno skupino, v kateri je sodelovalo pet ljudi, in sicer Taja (25 let), Miha (27 let), Tatjana (25 let), Tibor (29 let) in Lili (35 let). Pogovor je trajal približno eno uro in pol, z izvedbo pa smo želeli dobiti vpogled v to, kaj pričakujejo od ponudbe jam določeni posamezniki. Odgovori nam bodo v pomoč pri oblikovanju ankete, pri kateri bomo zajeli večje število ljudi.

Vsi posamezniki so se strinjali, da je Slovenija bogata z jamami, večina jih je tudi izpostavila najbolj znano jamo, Postojnsko jamo, ena oseba pa je naštel celo nekaj več širše poznanih jam. Taja je izpostavila, da ima Slovenija »zelo veliko ponudbo v povezavi z naravo in naravnimi danostmi ... v primerjavi z drugimi državami. Mislim, da se predvsem z jamami lahko vrsti v sam svetovni vrh ... Glede na to, da je to zelo majhna država, je ponudba kar velika.«

Skoraj vsi so na vprašanje, če so bili že v jami, odgovorili z naborom slovenskih jam, izpostavili so predvsem Postojnsko jamo in Škocjanske jame. Tajino mnenje je, da »če šole ne bi organizirale športnih dni, ki vključujejo jame, veliko ljudi ne bi nikoli v življenju obiskalo nobene jame.« Z izjemo Mihe so vsi obiskali jamo kar precej let nazaj, od šest do petnajst let. Za obisk so jih sicer večinoma spodbudili šola in prijatelji. Na vprašanje, kaj jim je bilo pri obisku všeč in kaj ne, so se spomnili določenih dogodkov, ki so jim ostali v spominu. Taja se je spomnila, da ji je bila najbolj všeč pot z vlakcem v Postojnski jami. Rekla je, da ji je bil drugačna in zanimiva. Zanimivo ji je bilo tudi v Škocjanskih jamah, kjer so vsi obiskovalci na začetku dobili čelade s svetilkami in škornje, da so

lahko potem brez težav hodili po blatni in slabo osvetljeni jami. Miha je izpostavil, da »je obisk jame nekaj drugačnega, nekaj, kar ne počneš velikokrat v življenju. Ampak se mi zdi, da so bolj primerne za starejše ali pa za družine. Za športnike, kot sem jaz, je vse skupaj mogoče preveč dolgočasno.« Lili je bila najbolj všeč osvežitev, ker so jamo obiskali sredi poletja in se na ta način malce shladili. Dobro se spominja tudi človeške ribice in ogleda z vlakcem, čeprav je od tega minilo že 15 let.

Na vprašanje, koliko so pripravljene odšteti za ogled jame, so odgovorili precej podobno, na koncu so se celo strinjali, da je »poštena« cena od 10 € do 15 €, seveda odvisno od ponudbe. Lili je izpostavila, da se ji zdi 20 € previsoka cena, če nima nobenih predhodnih informacij od vodnika pred ogledom, in če je deležna samo ogleda in nobene dodatne ponudbe. Pogovor je zavil tudi na področje dodatne ponudbe, tam so se oblikovale tudi okvirne cene, ki bi jih bili pripravljene plačati, če bi bil ogled z vodnikom, s kakšnimi vmesnimi postanki, razgibanim vodenjem ... Tukaj so se cene kar precej dvignile, in sicer bi bila Taja za nekaj urno zanimivo pot pripravljena odšteti od 30 € do 50 €, Miha bi odštela tudi več kot 50 €, Tatjana 20 € do 30 € v primeru »pravega« doživetja. Pri tem je poudarila, da ji je všeč, če so ogledi z vodnikom in skupino, ki ni prevelika. Pomembno ji je tudi, da doživi in vidi nekaj novega, česar ne more videti kjerkoli in kadarkoli, obenem pa ne želi prenapornih tur. Tibor bi za ogled z dodatno popestritvijo (omenil je nekaj adrenalinskega) odštela okoli 16 €, Lili pa 60 € ob pogoju, da bi šlo za kompleksnejšo storitev.

Pri ogledu jame jih sicer zanima lepota jame, nevsakdanjost, doživetje, nova izkušnja ... Zopet so omenili Postojnsko jamo, tokrat je Lili izpostavila, da bi si šla Postojnsko jamo ogledati že zaradi tega, ker je tako blizu, turisti hodijo vanjo od vsepovsod, zanima pa jo tudi celoten splet, saj ji vlakec in vse, kar jama ponuja, niso povsem predstavljeni.

Informacije bi večinoma poiskali na spletu in med prijatelji. Omenili so tudi različne forume, kjer si lahko posamezniki izmenjujejo mnenja o destinacijah.

S fokusno skupino smo ugotovili, da ti posamezniki o jamah kot o naslednji turistični destinaciji, ne razmišljajo. Že na začetku fokusne skupine smo ugotovili, da je tema dokaj neznana, vendar smo začetno »zadrego« hitro prebrodili in skupina se je razgovorila in dopustila tudi možnost, da bi obiskala jamo. Pri tem bi informacije poiskali pri prijateljih in na različnih spletnih straneh, predvsem pa bi iskali nekaj novega, zanimivega in drugačnega. Iščejo torej novo izkušnjo za relativno nizko ceno. Šele, ko smo se začeli pogovarjati o dodatnih storitvah, dodatni ponudbi, so dvignili cene. Nepresenetljivo najbolj poznajo Postojnsko jamo in Škocjanske jame, za obisk pa je večino spodbudila šola.

4. KONCEPT

4.1 Vodena pot po Kaninsko - Rombonskih podih

Vodena pot nudi ogled naravnih danosti, ki bogatijo Kanin. Ponudba bi vključevala ogled raznovrstnega prepletenega sistema jam in naravnih danosti, ki dajejo Kaninskim podom značilno podobo.

Med naravne danosti bi bili poleg jam vključeni dolgi grebeni oziroma skednji, brezna izjemnih globin in dimenzij, naravna okna, mostovi ter številne zaprte kotanje. S tako ponudbo želimo na čim bolj poučen in zanimiv način uporabnike popeljati čez Kanin takrat, ko tam ni zimske sezone, se pravi spomladi, poleti in jeseni.

Koncept zahteva ponovno oživitvev kaninske žičnice in Doma Petra Skalarja. Ob oživitvi žičnice, bi uporabnike pripeljali do zgornje postaje D, od koder bi vodeno pot nadaljevali z vodnikom. Ponudbe poti bi bile različne glede na:

- Zahtevnost poti

Zahtevnost je odvisna od oddaljenosti naravnih danosti, izbranega cilja in stopnje težavnosti terena

- Ciljne skupine

Sem štejemo izkušene pohodnike, družine in večje skupine šolarjev

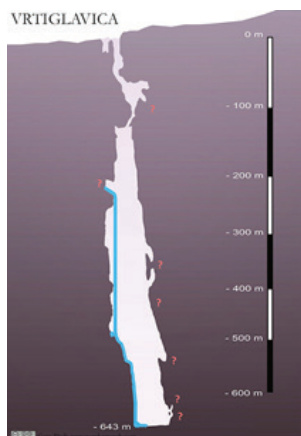
- Število dni in ogledov

Ponudbe poti bi bile enodnevne ali dvodnevne.

- Enodnevna ponudba vključuje prevoz uporabnikov z žičnico do zgornje postaje, voden ogled izbrane jame z vmesnimi ogledi drugih naravnih danosti in nato povratek nazaj do postaje, kjer se uporabniki z žičnico vrnejo v dolino.

- Dvodnevna ponudba prav tako vključuje prevoz z žičnico iz doline Bovca do zgornje postaje, voden ogled do izbranega cilja z vmesnimi oglednimi točkami in povratek do Doma, kjer bi uporabniki prenočili in imeli večerjo ter zajtrk. V jutranjih urah bi jih čakal še drug voden ogled do drugega izbranega cilja, po koncu poti pa bi se vrnil z žičnico v dolino.

Glavni cilj je prepeljati ljudi čez »naravne ovire« do dveh najglobljih in najzanimivejših jam, ki jih ponujajo Kaninski podi. Skupine ljudi imajo na voljo dva cilja, ki sta na različnih lokacijah in sicer dve jami – Vrtiglavica in Čehi 2. Vodnik skupino pripelje do cilja, kjer se izvede tudi delni spust v jamo.

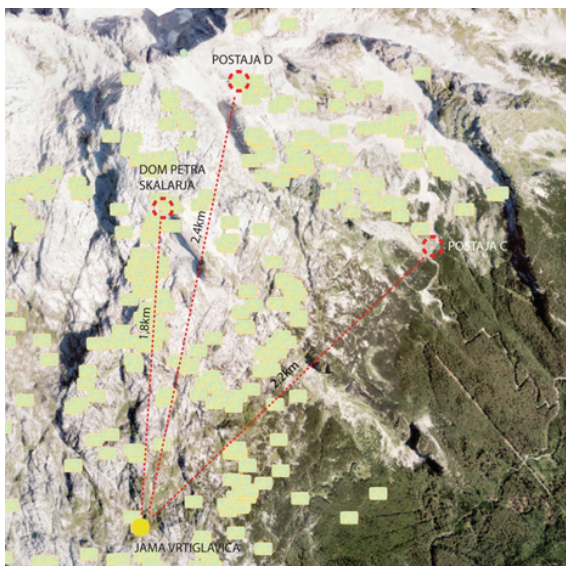

Slika 9: prerez jame s slapom v notranjosti
Vir: (Jama Vrtiglavica, 2015)

1. Cilj: jama Vrtiglavica

V Sloveniji se nahaja najgloblja podzemna vertikalna jama na svetu. Skupna globina jame je 643m, neprekinjen prosti pad je dolg 603m.

Vhod se nahaja na višini 1900m. Prvih 50m navzdol ima jama gladko cilindrično steno, nato postaja ožja. Pri 150m jama postane spet široka in na tem mestu je vodnjak, ki je dolg približno pol kilometra. Na globini od 200 do 240m iz strani teče slap, ki je eden izmed najglobljih na svetu in dolg od 400 do 440m. Dno jame je prekrito z gruščem, med katerim se voda porazgubi (Jama Vrtiglavica, 2015).

Slika 10: cilj: jama Vrtoglavica I Vir: V Atlasu okolja, najdeno 20.11.2015 na spletni strani <http://gis.arso.gov.si>

Jama je od postaje D oddaljena 2,4km, od postaje C 2,2km in od Doma Petra Skalarja približno 1,8km. Vmes je na voljo okoli 50 jam in nekatere bi bile vmesne točke pred ogledom glavnega cilja. Vmesne točke, bi na tem delu poti vključevale še razgledne točke iz teras, manjše stene, ki bi bile izkoriščene kot plezalne stene in prehod čez različne naravne mostičke.

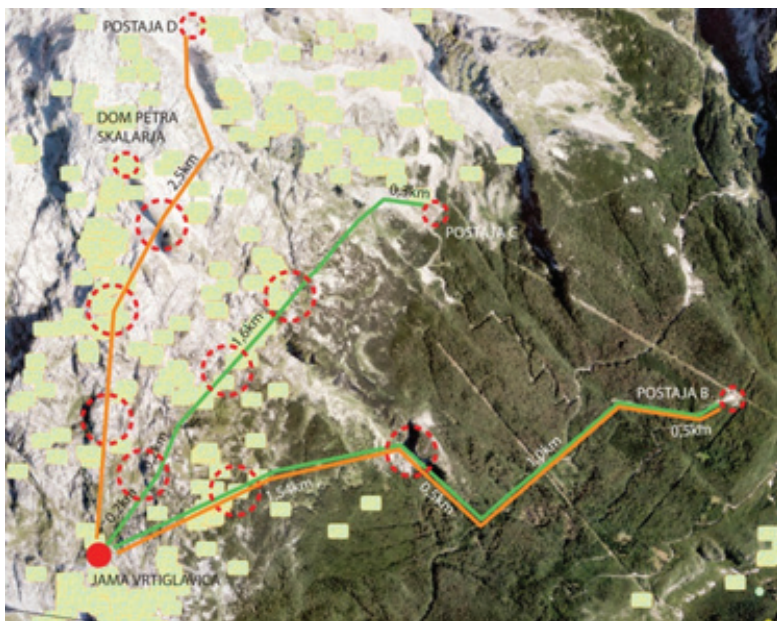

Slika 11: Dom Petra Skalarja na Kaninu Vir: (Dom Petra Skalarja na Kaninu, 2015)

Dom Petra Skalarja : Dom stoji na sedlu pod Konjcem (2287 m) v Kaninski skupini Zahodnih Julijskih Alp, dostopen je po poti čez Veliki graben, ki traja poleti 40min, pozimi pa 1 uro. Odprt je od julija do konca prvega tedna v septembru ob sobotah, nedeljah in praznikih, razen če žičnica ne vozi. Za skupine najmanj 10 oseb ga odprejo po dogovoru tudi izven tega časa. Gostinski prostor ima 80 sedežev s točilnim pultom. Dom ima 8 sob v katerih je 42 ležišč in skupni prostor s 40 ležišči, ki so ogrevane s pečmi. Sanitarije zajemajo toaletne prostore in umivalnico z mrzlo vodo. S ponovno oživitvijo Doma, bi ljudem lahko ponudili tudi dvodnevni izlet. (Pešpoti, 2015)

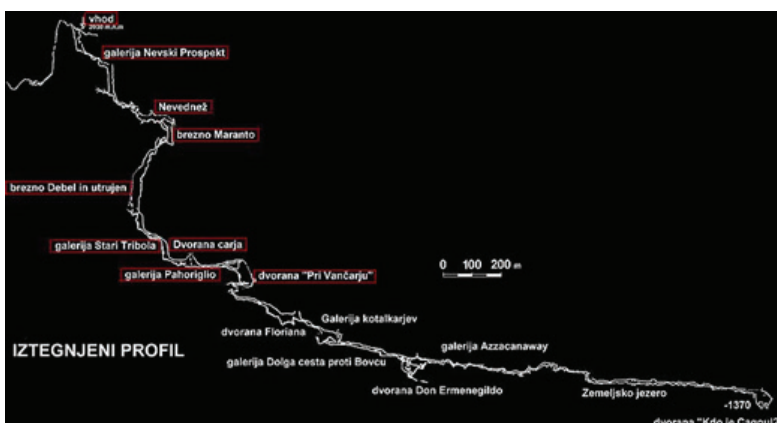
ENODNEVNA PONUDBA	ZA NEIZKUŠENE (družine, šolarje)	ZA IZKUŠENE
Štart	postaja C	postaja D
Dolžina poti	5,2 km	5,5 km€
Vmesne točke	dve manjši jami, plezalna stena, naraven tunej/prehod	manjša plezalna stena, ogled manjše jame, razgledna točka
Cilj	Vrtoglavica	Vrtoglavica
Konec	postaja B	postaja B

Slika 12: prikaz poti za različne uporabnike
Vir: V Atlasu okolja, najdeno 20.11.2015 na spletni strani <http://gis.arso.gov.si>

Dvodnevna ponudba prvi dan ponuja ogled Vrtiglavice. Če se uporabniki odločijo za to ponudbo, se pot ogleda obrne. Tako se torej pot za družine prične pri postaji B in konča pri postaji C, kjer žičnica skupino zapelje do vrhnje postaje, prenočijo pa v pol ure oddaljenem Domu Petra Skalarja. Pot za izkušene pohodnike se pri dvodnevni ponudbi začne pri postaji B, nekje na sredini ogleda si ogledajo jamo Vrtiglavico, nato pot nadaljujejo do Doma, kjer prenočijo.

Slika 13: prerez jame in prikaz dvoran
Vir: (Prerez jame in prikaz dvoran, 2015)

2. Cilj: jama Čehi 2

Najgloblja jama oziroma poševno brezno na Kaninsko – Rombonskih podih. Je najgloblja jama v Sloveniji in 12. na svetovni lestvici z globino 1380m. Vhod so odkrili Čehi, v tej jami v takšni globini slovenski jamarji še niso delovali, zato so jo tako tudi poimenovali.

Jama ima več dvoran, v zadnji so našli »jezero dobrih obetov«, konča se na globini 1503m s sifonom. (Slovenska jamarska odprava Čehi2, 2015)

Jama je od postaje D oddaljena približno 3,5km, do Doma Petra Skalarja pa še 30min več. Ta pot vključuje poleg jam več ogledov naravnih danosti kot prejšnja, ki ponuja večinoma jame. Jama Čehi 2 je od postaje D oddaljena približno 2 do 3 ure hoje. Vmesne ogledne točke so Prestreljniško okno, balvani pri Vršičih, naravno okno pri Vratnem vrhu, manjše možne plezalne stene in manjša brezna. Najdemo ga na višini 2498m na gori Prestreljnik, med slovensko italijansko mejo. To je naravno okno, veliko 10x7,5 m, ki je nastalo je s preperevanjem skalnega oboka. Dostop do okna je iz postaje D krožno-kabinske žičnice Kanin na levo, pot do okna pa traja približno pol ure. (Bovec.si, 2015)

14 15

16 17

Slika 14: Prestreljniško okno. Najdeno 12.12.2015 na spletnem naslovu <http://kamnaizlet.com/item/prestreljenisko-okno-v-kaninskem-pogorju/>

Slika 15: Veliki Balvan. Najdeno 12.12.2015 na spletnem naslovu <https://picasaweb.google.com>

Slika 16: Okno v grebenu. Najdeno 12.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.gore-ljudje.net>

Slika 17: Stadorjevo brezno Najdeno 16.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.gore-ljudje.net>

Slika 18: Prikaz ponudbe: jama Čehi2

ENODNEVNA PONUDBA	ZA IZKUŠENE
<i>Štart</i>	<i>postaja D</i>
<i>Dolžina poti</i>	<i>7 km</i>
<i>Vmesne točke</i>	<i>Stadorjevo brezno, jama Apriti, naravno okno Vratni vrh, Prestreljiško okno</i>
<i>Cilj</i>	<i>Čehi 2</i>
<i>Konec</i>	<i>postaja D</i>

DVODNEVNA PONUDBA	ZA IZKUŠENE (zelena pot)	ZA IZKUŠENE
<i>PRVI DAN</i>	<i>cilj Vrtoglavica, nočitev v Domu Petra Skalarja</i>	<i>cilj Čehi 2, nočitev v Domu Petra Skalarja</i>
<i>DRUGI DAN</i>	<i>iz Doma Petra Skalarja, do Prestreljniškega okna, jame srne, Stadorjevega brezna</i>	<i>Cilj Vrtoglavica, odhod do postaje C</i>
<i>Konec</i>	<i>postaja D</i>	<i>postaja C</i>

Kalkulacija

Povpraševanje

Leta 2014 je bilo v Sloveniji zabeleženih 3,6 milijonov prihodov turistov in 9,7 milijonov nočitev (Turizem v številkah 2014). Na bovškem so v letu 2014 zabeležili slabih 60.000 prihodov, kar predstavlja manj kot 2% prihodov turistov v Sloveniji (Letno poročilo Bovec 2014). Postojnska jama je imela v letu 2014 600.000 obiskovalcev, oziroma 900.000 skupaj z ogledom ostalih znamenitosti (600.000 obiskovalcev Postojnske jame v letu 2014). Škocjanske jame, druge po vrsti po prepoznavnosti med slovenskimi jamami, so imele leta 2014 okoli 120.000 obiskovalcev (Škocjanske jame postajajo vse bolj priljubljene, predvsem za tuje turiste).

Ostale slovenske jame imajo nižje število obiskovalcev, s Kaninom pa se želimo zaradi posebne ponudbe (prva vertikalna jama v Sloveniji, urejena za turiste) postaviti ob bok Škocjanskim jamam. 30.000 obiskovalcev je številka, na katero imamo lahko z marketinškimi aktivnostmi vpliv na obisk prvo leto, deloma to izhaja iz oglaševanja, ki ga bodo pripravili v sami dolini Bovec, deloma pa tudi iz oglaševanja po Sloveniji. Vendar pa moramo v obzir vzeti tudi nazore trajnostnega razvoja in turizma, zato bo vsakoletni cilj pripeljati do 2.000 obiskovalcev v prvo vertikalno slovensko jamo. Omenjeni obseg ponudbe sovпада s kapacitetami in obenem ne povzroča presežnega poseganja v jame kot naravne danosti. Predpostavljamo namreč 6 oseb v vsaki izmed skupin in 3 polno zasedene skupine se nam zdijo realni cilj za uspešno poslovanje skozi letno sezono, ki jo ocenjujemo na 100 dni. Med majem in oktobrom s tem dosežemo 1.800 oseb.

Stroški

Začetna investicija zajema izgradnjo dveh dvižnih konstrukcij, namenjenih spustom v jami Vrtiglavica ter Čehi. Sočasno z omenjenim je obe jami potrebno opremiti z manjšimi vmesnimi ploščadmi, ki bodo porabnikom omogočale prosto stanje in ogled jame. Prav tako pa je jame potrebno primerno osvetliti, saj je domet naglavnih lučk, ki se uporabljajo v turistične namene, premajhen za popolno porabniško izkušnjo. Groba ocena izgradnje konstrukcije ob vstopu v jamo znaša 11.500€. Ker opremljamo dve jami, znaša strošek investicije v dvižno konstrukcijo 23.000€. Posamezno stojno ploščad za ogled jame ocenjujemo na 200€, kar ob postavitvi dveh v vsako izmed jam nanese 800€. Za ustrezno svetlobo v jami zadoščajo trije reflektorji. Celotna razsvetljava bi vključujoč 3 reflektorje v vsaki izmed jam ob predpostavki, da en reflektor stane 38,25€, stala 229,50€ (LED reflektor "PROSTO" 30W). Za namene uporabe dvižne konstrukcije in svetil v jami predlagamo nakup bencinskega agregata. Cene primerne se gibljejo okrog 2.000€. Na mestu vstopa v jamo je smiselna izgradnja lesene barake, ki bo namenjena za shranjevanje agregata ter opreme, namenjene samemu spustu. S slednjim mislimo kombinezone, rokavice, čelade in vrvi. Za izgradnjo dveh barak, ene pred jamo Vrtiglavica in drugo pred jamo Čehi, smatramo, da je 1.500€ zadosten začetni vložek. Celotna začetna investicija ob upoštevanju začetne montaže in ob predpostavki, da pri izbiri materialov nastanejo dodatni stroški, znaša 30.000€.

Sočasno z začetno investicijo je potrebno narediti tudi zalogo opreme, namenjene spustom v jamo. Zadoščal bi nakup 30. kompletov čelad, pasov, vrvi in rokavic, kombinezonov pa bi kupili le 20, saj ni nujno potreben, ker oseba nima nujno neposrednega kontakta s stenami jame. Čelade in pasovi z vrvmi stanejo 4.500€, kombinezoni 2.170€ ter rokavice 330€. Skupni strošek omenjene opreme znaša 7.000€ in se ponovi vsako leto. Ravno zaradi menjave opreme vsako leto, le te en bomo upoštevali v amortizaciji začetne investicije.

Denarni tok

Ceno naši storitvi smo postavili na podlagi cen konkurentov. Postojnska jama za adrenalinske navdušence ponuja aktivnosti, katerih cena znaša od 36 do 80€ (povprečna cena je 58€), za ogled Križne jame pa mora porabnik odšteti od 45 do 65€ (povprečna cena je 55€). Ceno za ogled jam Vrtiglavica ali Čehi ob sočasnem krožnem ogledu kaninskih podov oblikujemo na ravni 50€.

Denarni tok smo izračunali kot razliko med vsemi prihodki ter stroški dela, materiala in storitev. Med material štejemo bencin, namenjen pogonu obeh agregatov ter prigrizek, ki bi vključeval pijačo in sendvič. Med storitev pa zavarovanje, ki bi predstavljalo 5€ znotraj cene 50€ za celotno storitev ogleda jam. V prodajno ceno je vključen tudi prevoz z žičnico do primerne postaje. Glede na to, da so kapacitete žičnice večje od predvidene ga obiska turistov jam, ni potrebe, da bi žičnica obratovala ves čas, ampak zgolj, ko bi bilo potrebno prepeljati turiste na zeleno mesto.

DENARNI TOK = Celotni prihodki (1.800 oseb x 50€) – strošek dela (2 vodnika x 6h x 8€/h x 300 skupin = 28.800€) – strošek materiala (7.200€ za prigrizke, 3.000€ za bencin) – strošek storitev/ zavarovanja (5€ x 1.800 oseb) = 42.000€

V prvem letu bo denarni tok manjši, saj bo potreben nakup še dodatne opreme za spuste v jamo, kar vključuje pasove, vrvi, vitle. S kasnejšimi zanemarljivimi letnimi stroški se bo oprema samo dopolnjevala, če bo to potrebno. Znesek 2.000 € je sicer že upoštevan v začetni investiciji, vendar ga posebej poudarjamo še v prvem letu, samo v primeru, če bodo stroški začetne investicije toliko višji, da bodo presegli 30.000 €.

DENARNI TOK V PRVEM LETU = 42.000 € - 2.000 € = 40.000 €

Doba povračila od investicije

Doba povračila znaša manj kot eno leto, saj začetna investicija znaša 30.000€, denarni tok na letni ravni pa 42.000€. Začetna investicija se povrne v manj kot devetih mesecih.

DOBA POVRAČILA = $30.000\text{€} / 42.000\text{€} = 0,71$ (4,3 meseca)

DOBA POVRAČILA Z DODATNO OPREMO (PASOVI, VRVI, VITLI) = $30.000\text{€} / 40.000\text{€} = 0,75$ (4,5 mesecev)

Fiksni stroški

Med fiksne stroške štejemo stroške amortizacije začetne investicije, ki znaša 30.000. predpostavljamo 10-letno življenjsko dobo infrastrukture, kar vodi v 3.000€ stroškov amortizacije na letni ravni. Opremo, ki vključuje kombinezone, čelade, pasove in rokavice, pa menjamo vsako leto in oprema nas na letni ravni stane 7.000€.

FC = 10.000€

Variabilni stroški

Med variabilne stroške v našem primeru štejemo strošek dela, strošek zavarovanja, prigrizek ter bencin za pogon agregata. Z vidika stroškov dela predpostavljamo urno postavko 8€ na posameznega vodnika, s tem da vsako skupino vodita 2 vodnika hkrati. Zavarovanje znaša 5€ na osebo, medtem ko za prigrizek, ki vključuje pijačo in sendvič odštejemo 4€. Bencin ob predpostavki, da en agregat porabi 1.500€ bencina na letni ravni, znaša 1,7€ na osebo. Bencin na kraj, kjer se nahaja agregat, dostavi neposredno vodnik in le tega v času, ko drugi vodnik opremlja ekipo z ustrežno opremo, diskretno dotoči.

AVC = 26,7€

Točka preloma

Točka preloma je razmerje med fiksnimi stroški in prispevkom za kritje (razlika med prodajno ceno in povprečnimi variabilnimi stroški), v našem primeru pa je izražena v številu oseb, ki morajo na letni ravni obiskati jame, da ne poslujemo z izgubo. Izkaže se, da s prodajno ceno 50€ za dosego dobička potrebujemo več kot 430 oseb.

TOČKA PRELOMA	Skupni	Na neto	Delež
Prihodki	90.000 €	50 €	100 %
Variabilni stroški	48.060 €	26,7 €	53 %
Prispevek za kritve	41.940 €	23,3 €	47 %

$$\frac{FC}{(PC-AVC)} \rightarrow \frac{10.000}{(50-26,7)} = 430 \text{ oseb}$$

Scenarij

1. OPTIMISTIČNI SCENARIJ: prvi scenarij predpostavlja, da bo v obdobju med majem in oktobrom 100 dni s primernim vremenom za ogled jam na kaninskem pogorju. Ogled je možen tudi v primeru rahlega deževja. Povpraševanje je na visoki ravni, kar pomeni, da vsak dan jame obišejo tri skupine s po šestimi osebami. Vsi zgornji izračuni se nanašajo na ta scenarij.

2. REALNI SCENARIJ: drugi scenarij predpostavlja slabšo sezono z vidika vremenskih razmer ter nekoliko manjše zanimanje med ljudmi. Med majem in oktobrom je 80 dni primernih za obisk jam, pri čemer na dnevni ravni goro in z njo povezane jame obišejo dve skupini s po šestimi osebami.

3. PESIMISTIČNI SCENARIJ: tretji scenarij predpostavlja najslabše razmere, tako z vidika vremena kot tudi zanimanja ciljne populacije. Jame so obiskane zgolj 30 dni med majem in oktobrom, pri čemer dosežemo 2 polno zasedeni skupini na dan.

MOŽNI SCENARIJI		1. scenarij	2. scenarij	3. scenarij
		1.800 oseb / leto	900 oseb / leto	360 oseb / leto
Prihodki	50x število oseb	90.000,00 €	48.000,00 €	18.000,00 €
Odhodki	FC (amortizacija, oprema)	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €
	VC (zavarovanje, delo, prigrizek, energija)	48.060,00 €	25.632,00 €	9.612,00 €
POSLOVNI IZID		31.940,00 €	12.368,00 €	-1.612,00 €
DENARNI TOK		41.940,00 €	22.368,00 €	8.388,00 €
Začetna investicija		30.000,00 €	30.000,00 €	30.000,00 €
DOBA POVRAČILA		0,7	1,3	3,6
doba povpračila (v mesecih)		4,2	7,8	21,6
TOČKA PRELOMA		430	430	430
TP v mesecih (430/št. oseb) x 12		2,9	5,4	14,3

Viri in literatura

1. Avstrijci prevzemajo bike park Pohorje!. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.mtb.si/novice/2537-avstrijci-prevzemajo-bike-park-pohorje.html>
2. Bajk parki. Mtb-forum.si. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu: <http://mtb-forum.si/phpbb/viewforum.php?f=48&sid=eb629582721776ccc07f010ab8f63c2b>
3. Bike kampi. Najdeno 30.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bike-park.si/bike-kampi.html>
4. Bike park. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.rtc-krvavec.si/si/aktivnosti/poleti/bike-park>
5. Bike park Pohorje Maribor. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bikeparkpohorje.si/>
6. Bohinj Slovenija. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu 42. Bergbahn Kitzbuehel. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergbahn-kitzbuehel.at/en/>
7. Bortig Pit Cave. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu <http://travelguideromania.com/bortig-pit-cave-underground-ice-world/>
8. Bovec.si. Najdeno 12.12.2015 na spletnem naslovu http://www.bovec.si/narava/os-tale_znamenitosti/2013011210593790/Prestreljeni%C5%A1ko%20okno/
9. CENIK aktivnosti "Bovec šport center". Najdeno 29.12.2015 na spletnem naslovu: http://www.bovec-sc.si/fileadmin/cenik/cenik_aktivnosti.pdf
10. Cenik 2016. Aktivni planet d.o.o. Najdeno 29.12.2015 na spletnem naslovu: <http://aktivniplanet.si/SL/price-list/>
11. DM staircase analiza, Klinar Miha (dopolni vir, iz predavanj/prezentacij)
12. Dom Petra Skalarja na Kaninu. Najdeno 9.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.hribi.net/slika.asp?gora=597>
12. Doživeti zeleni Vogel. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.vogel.si/zima/zeleni-vogel>
14. Druge jame Kaninskega in Rombonskega pogorja. Najdeno 19.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.bovec.si/narava/jame/2013011017341830/>
15. Engadin St.Moritz. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.engadin.stmoritz.ch/sommer/en/>
16. Evropski sklad za regionalni razvoj. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/skladi/predstavitev-skladov/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj>
17. Grotta gigante. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.grottagigante.it/page/grotta>
18. Jama Pekel. Najdeno 17.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.td-sempeter.si/sl/narava/jama-pekkel>
19. Jamarska baza znanja. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu http://jamarska-zveza.si/images/Documents/Izobrazevalna/Gradiva/Jamarska_Baza_Znanja_2013_03.pdf
20. Jamarski klub Borovnica. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.borovnica.si/?m=pages&id=159>
21. Jama Srnica. Najdeno 19.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.bovec.si/narava/jame/2013011017310208/Jama%20Srnica/>
22. Jama Vrtiglavica. Najdeno 9.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.wondermondo.com/Countries/E/Slovenia/SlovenianLittoral/Vrtiglavica.html>
23. Kanin poleti. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.hotel-mangart.com/sl/Bovec/Kanin+poleti>

24. Kaninski podi. Najdeno 19.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.dedi.si/dediscina/138-kaninski-podi>
25. Kaninsko pogorje. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu http://www.bovec.si/o_bovskem/kaninsko_pogorje/
26. Kjer so najgloblja brezna v Sloveniji. Najdeno 13.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.gore-ljudje.net/novosti/68881/>
27. Kohezijski sklad. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/skladi/predstavitev-skladov/kohezijski-sklad>
28. Kostanjeviška jama. Najdeno 18.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.kostanjeviska-jama.com/>
29. Kraške jame. Najdeno 17.12.2015 na spletnem naslovu http://www.slovenia.info/si/Kra%C5%A1ke-jame.htm?kraska_jama=0&lng=1
30. Kronplatz. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.kronplatz.com/en>
31. Mala Boka. Najdeno 19.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.bovec.si/narava/jame/2013011017315168/Sistem%20Mala%20Boka/>
32. Mammoth Cave National Park. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.visitwales.com/things-to-do/attractions/museums-galleries/underground-attractions>
33. Najlepše turistične kraške jame v naši bližini. Najdeno 17.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.aktivni.si/dobro-pocutje/potovanja/najlepse-turisticne-kraske-jame-v-nasi-blizini/>
34. Nedeljski izleti ali kam zahajate?. Med.over.net. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu: <http://med.over.net/forum5/read.php?11,4717433>
35. Občinski svet občine Bovec (2006). Statut občine Bovec. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu <http://obcina.bovec.si/obcinski-predpisi/statut>
36. Območja v Sloveniji (Natura 2000). Najdeno 16.11.2015 na spletnem naslovu: http://www.natura2000.si/index.php?id=105&no_cache=1
37. Park Škocjanske jame. Najdeno 18.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.park-skocjanske-jame.si/>
38. Peš poti. Najdeno 9.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.pespoti.si/toc-ka.php?id=152>
39. Pohodništvo. Najdeno 26.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.rogla.eu/si/aktivnosti/poleti/pohodnistvo>
40. Poletne aktivnosti. Najdeno 26.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.golte.si/slo/dogodki-in-aktivnosti/poletne-aktivnosti>
41. Poletni park Krvavec. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.rtc-krvavec.si/si/aktivnosti/poleti/poletni-park-krvavec>
42. Pol stoletja globin kaninskih podov. Najdeno 19.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/pol-stoletja-globin-kaninskih-podov>
43. Ponudba. Najdeno 22.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.slovenia-terme.si/ponudba/>
44. Postojnska jama. Najdeno 18.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.postojnska-jama.eu/>
45. Prerez jame in prikaz dvoran. Najdeno 9.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.ljudmila.org/jkz/cehi2/Galerija/galerija.html>
46. Promotour. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.promotur.org/>
47. Rombon. Hribi.net. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu: <http://www.hribi.net/trenutnerazmere.asp?slo=1&gorovjeid=1&id=580&stran=3>
eniaholidays.com/slovenska-obala/

spletnem naslovu <https://picasaweb.google.com/matejblatnik/RombonKaninInJamar-skiTabor?fgl=true&pli=1#5774710159649532018>

49. Sextner Dolomiten. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.s-dolomiten.com/en/skiing-region.html>

50. Slovenska jamarska odprava Čehi2. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.ljudmila.org/jkz/cehi2/Povezave/povezave.html>

51. Slovenska obala. Najdeno 21.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.sloveniaholidays.com/slovenska-obala/>

52. 15 slovenskih naravnih zdravilišč. Najdeno 22.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.slovenia.info/si/zdravilisce.htm?zdravilisce=0&lng=1>

53. Smučišče Kanin. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.boveckanin.si/sl/smucisce>

54. Smučišče Kitzbühel – Kirchberg. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/kitzbuehel-kirchberg/>

55. Smučišče Kronplatz – Dolomiten. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/kronplatz/>

56. Smučišče Sextner Dolomiten - Alta Pusteria. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/sextner-dolomiten-alta-pusteria/>

57. Smučišče St. Moritz - Corviglia. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/corviglia/>

58. Smučišče Tarvisio / Monte Lussari. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/tarvisio-lussari/>

59. Snežna jama. Najdeno 17.12.2015 na spletnem naslovu <http://www.snezna-jama.com/#>

60. Straža Bled. Najdeno 29.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.straza-bled.si/Poletje/Predstavitev/>

61. SURS – Bovec. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

62. Top Things to do in Bovec. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu http://www.tripadvisor.com/Attractions-g274866-Activities-Bovec_Slovenian_Littoral_Region.html

63. Triglavski narodni park (TNP). Najdeno 16.11.2015 na spletnem naslovu: <http://www.tnp.si/spoznavati/C4/>

64. Valcartier. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.valcartier.com/en/waterpark/>

65. Val de Vanne. Najdeno 19.10.2015 na spletnem naslovu <http://www.bergfex.si/val-de-wanne/>

http://www.bohinj.si/si/dozivetja/mountainbike_park_vogel

66. Wales underground. Najdeno 10.12.2015 na spletnem naslovu http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Mammoth_Cave_National_Park

67. Zabavišni parki. Forum Mama. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu: <http://mama.si/forum/index.php?topic=84067.0>.

68. Zabavišni parki. Mavrični forum. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu: <http://www.mavricni-forum.net/index.php?/topic/2522-zabaviseni-parki/>

69. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave (ZON-C). Uradni list RS, št. 46/14

70. Zaživela slovenska platforma za množično financiranje turizma Travelstarter. Najdeno 26.11.2015 na spletnem naslovu <http://www.primorske.si/Zanimivo/Zanimivosti/Zazivela-slovenska-platforma-za-mnozicno-financira>

Križna jama. Najdeno 8. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.krizna-jama.si/TREKING>. Najdeno 6. januarja 2016 na spletnem naslovu: <http://www.speleos-siga.org/treking/CENIK.htm>.

PETZL plezalni komplet KIT VIA FERARRA. Najdeno 6. januarja 2016 na spletnem naslovu: http://www.ideo.si/plezalni_pripomocki_dodatki_za_hojo/plezalni_komplet_KIT_VIA_FERARRA_PETZL.

Cenik MTDE. Najdeno 6. januarja 2016 na spletnem naslovu: http://www.mmsub.com/html/mm_sub_-_cenik.html.

7. PRILOGE

KAZALO prilog

1. Analiza ponudbe bike parkov na slovenskih smučiščih.....	41
2. Omejitve in smernice bike parkov	43
3. Analiza ponudbe na smučiščih.....	44
4. Ugotavljanje preferenc porabnikov za v projektu neuporabljene ideje	48
5. DM staircase	49

1. Analiza ponudbe bike parkov na slovenskih smučiščih

1. BIKE PARK KRANJSKA GORA

Bike park Kranjska Gora obratuje med 24.4. – 31.10. Neuradna ocena uporabnikov na socialnem omrežju Facebook je 4,6* (36 glasov). Kot že rečeno, je Bike Park Kranjska Gora prvi in najstarejši slovenski Bike Park, že od leta 2004. Štirisedežnica Vitranc 1 ponuja 350 m višinske razlike, od koder se lahko kolesarji spustijo po progah vseh težavnostih stopenj. Proge se med seboj prepletajo in zato ponujajo veliko število možnih kombinacij linij, ki so speljane po različnih vrstah podlage. Organizirajo tekmovanja, bike kampe in ostale dogodke. V BPKG je od starta do cilja možnih ogromno kombinacij. Določenih je 5 osnovnih prog, vsaka od njih ima posebne karakteristike, ki navdušuje gorske kolesarje s posebnim stilom vožnje:

- Family Business (družinska proga v izgradnji)

Najlažja proga v Bike Parku, kjer se gorski kolesarji učijo osnovne tehnike in lahko sproščeno uživajo v vožnji skozi odprte odseke in odseke speljane skozi gozd. Na tej progi boste našli le enostavne objekte namenjene učenju in spoznavanju veččin gorskega kolesarstva.

- Morning Wood (northshore proga)

Proga, ki jo označuje klasičen northshore stil vožnje po pretežno lesenih objektih. Tu bodo gorski kolesarji našli veliko lesenih mostov, dropov in skokov speljanih tako, da ponujajo maksimalen užitek na kolesu. ...(wallride). S progo v northshore stilu želijo ohraniti klasičen free ride pridih. Leseni objekti so prekriti z mrežico, ki zagotavlja oprijem na objektih v suhem in mokrem vremenu.

- Funky Jazz (enduro proga)

Enduro stil vožnje označuje same začetke gorskega kolesarstva in v zadnjih letih postaja vedno bolj popularen, saj zagotavlja zabaven način vožnje vsakemu večjemu gorskemu kolesarju. Enduro proga ima karakteristike "mini DH proge", ki je rahlo bolj zaprta in počasnejša od prave proge za spust.

- Luft Waffe (zračna proga)

Karakteristike te proge so skoki in dokaj visoka hitrost, ki je potrebna za povezavo med njimi. Skoki so narejeni na način "table top", kar zagotavlja varen način učenja skakalne tehnike, in so povezani z bandami. Celotna proga je speljana tako, da je podlaga čim bolj gladka, z dobrim oprijemom za dobro izkušnjo tekoče in zabavne vožnje.

- DH Veetranz – (DH proga)

Klasična downhill proga v Bike Parku Kranjska Gora, ki je v preteklosti gostila veliko tekem. Ta proga je primerna za izkušene in profesionalne gorske kolesarje, ki si po zahtevnosti zasluži tekmovanja na najvišjem nivoju. DH progo najbolj zaznamujejo tehnični in strmi odseki v gozdu, prepleteni s koreninami. Gozdni odseki so povezani z odprtimi deli, kjer najdemo bande in skoke, kar omogoča doseganje visoke hitrosti.

- Vodene in shuttle ture

Poleg ponudbe v Bike Parku ponujajo tudi organizirane vodene in shuttle ture po zgornjesavski dolini. Na shuttle turi se na hrib vzpnemo s pomočjo terenskega vozila, na katerega naložimo kolesa in opremo, v dolino pa se, kot pri vodenih turah, spuščamo po poteh iz okoliških hribov, ki ponujajo razgled na okoliške lepote narave. S pomočjo vzpona s terenskim vozilom lahko v enem dnevu opravimo večje število spustov na istih ali različnih poteh.

V svojih storitvah ponujajo izposojlo koles, opreme, kolesarskega okrepčila, vodenje z licenciranim inštruktorjem MTB II, nočitve, paketne ponudbe in organizacija bike kampov z namestitvijo z bogatim zajtrkom v Apartmajih Berghi, kolesarsko vozovnico

za BPKG, vodenje in učenje, fotografiranje in video-analizo, skupno, organizirano kolesarsko turo in prejemanju diplome za sodelovanje. Na željo pa organizirajo bike kamp tudi individualnim skupinam. (Bike kampi, 2015) Pozimi ponujajo tudi snežno kolesarjenje. Snežno kolesarjenje omogoča adrenalinsko vožnjo v skupini prijateljev. Pri snow bikingu vaša starost, fizične sposobnosti ali predznanje niso pomembni.

2. BIKE PARK VOGEL

Bike park ima na socialnem omrežju Facebook oceno 4,5* (16 glasov). Z nadmorsko višino starta 1682 m ima dostop z gondolo na Vogel in s štirisedežnico Orlove Glave do starta. Dolžina proge je 1,4 km, višinska razlika proge pa 200 metrov. Primeren je tako za začetnike kot tudi izkušene gorske kolesarje, čeprav je uporaba proge na lastno odgovornost. Spust v dolino uradno ni mogoč, trajanje celotnega doživetja pa je 1 uro. Sezona traja od 31.5. do 30.9.. Proga ponuja precej objektov različnih težavnosti in okusov. Po celotni dolžini je zgrajena in pripravljena tako, da je primerna za vse - popolne začetnike in najbolj izkušene kolesarje. Da pridete do starta proge, se najprej z nihalko pripeljete na zgornjo postajo Žičnice Vogel, pot se nadaljuje s kolesom do vstopne točke za vožnjo s štirisedežnico Orlove glave. Na štirisedežnici obesite kolesa na zato namenjena obešala ter se prepustite užitek ob razgledni vožnji do vrha Orlovih glav, kjer je začetek gorsko kolesarske proge na Voglu. (Bohinj Slovenija, 2015)

3. BIKE PARK KRVAVEC

Bogata kolesarska ponudba, infrastruktura ter možnost izposoje koles na Krvavcu zadosti prav vse, naključne, rekreativne in tekmovalne kolesarje.

- Rock'n'Flow trail

Gorsko kolesarska proga Rock'n'Flow trail med zgornjo in spodnjo postajo kabinske žičnice je namenjena vsem tistim, ki obožujete dolge spuste in se ne želite vzpenjati na lasten pogon. Speljana je po dinamičnem terenu in zasnovana tako, da je namenjena širšemu krogu gorskih kolesarjev, s svojimi 850 m višinske razlike pa zadovolji tudi najbolj zahtevne.

Konfiguracija proge ob večji hitrosti omogoča drznejše vožnje čez bande in skoke čez valove. Na grbinah in skakalnicah ob počasnejši vožnji ostanejo kolesarji v stiku s podlago, kar omogoča varno uživanje pri adrenalina polnem spustu skozi gozd.

- Scott trail

Scott trail vsebuje zemeljsko oblikovane bande, valove in skakalnice lažje zahtevnostne stopnje in je primeren za širši krog uporabnikov z različnimi kolesarskimi izkušnjami. S štartno točko pri Hotelu Krvavec (1600 m) in končno točko v Gospinci pri zgornji postaji kabinske žičnice (1470 m), se park v gozdu razteza na dolžini 1,5 km.

- Gorski vzponi

Eden najbolj prepoznavnih gorskih kolesarskih vzponov v Sloveniji ima izhodišče v Cerkljah oziroma natančneje v Gradu (440 m), preko Ambroža pod Krvavcem in Jezerc pa se konča pri Hotelu Krvavec (1600 m) v skupni dolžini 15 km. Gre za kombinacijo asfalta in makadama s težjimi vzponi. (Bike park, 2015)

4. BIKE PARK POHORJE

Bike park Pohorje je trenutno zaradi stečaja SC Maribora zaprt. V upravljanja ga je vzelo Avstrijsko podjetje, vendar na internetu ni zaslediti, da bi bila pogodba podaljšana tudi za leto 2016. Sledeč po oceni na socialnem omrežju Facebook (4,6* - 564 glasov) predvidevamo, da je šlo za dober Bike Park.

2. Omejitve in smernice bike parkov

Vožnja s kolesi v naravnem okolju

Zakon o ohranjanju narave (ZON) navaja, da je v naravnem okolju dovoljena vožnja s kolesi po utrjenih poteh, če temu ne nasprotuje lastnik ali upravljalec zemljišča. Med utrjene poti štejemo pasove zemljišč, uporabljene za hojo ali vožnjo. Ne glede na določbe in predpise, ki urejajo gozdove ter kmetijska zemljišča je dovoljena vožnja s kolesi v naravnem okolju na podlagi dovoljenja za javno prireditve. Organizator javne prireditve mora slednjo napovedati vsaj 30 dni pred dnevom prireditve. Vloga mora poleg datuma, časa in števila udeležencev vsebovati tudi navedbo načina ureditve trase javne prireditve, ki poteka v naravnem okolju, priložena pa mora biti tudi skica trase. Organizator javne prireditve je po končani prireditvi dolžan stanje prireditvenega prostora v naravnem okolju v kar največji meri vrniti v stanje, kakršno je bilo pred javno prireditvijo.

3. Analiza ponudbe na smučiščih

Analiza poletne ponudbe na slovenskih smučiščih

4. Smučišče Straža - Bled

Smučišče Straža – Bled v svoji poletni ponudbi ponujajo Deželo pravljic, kjer domujejo vile, Ajdovska deklica, divji lovci na zlatoroga, škrat lesnik, divja baba z Babjega zoba ter povodni mož. Storitve je primerna predvsem za mlajše otroke. Poleg tega ponujajo tudi uporabo fitnes promenade, pustolovski park in poletno sankanje z dolžino 520 m, višinsko razliko 131 m, največjo hitrostjo 40 km/h in povprečnim naklonom 25,2 %. (Straža Bled, 2015)

5. Smučišče Krvavec

Poletni park Krvavec z aktivnimi doživetji ponuja možnost igre, aktivnega preživljanja prostega časa in celodnevne zabave na prostem. Namenjen je mladim, individualnim rekreativcem oziroma skupinam ter družinam. V poletni park spada Pustolovski park, slackline, gorski go-karti in tube, frizbi golf, kolesarski park. Zabava za vso družino v pustolovskem parku temelji na pustolovskem popotovanju na posebej za to prirejenem poligonu, ki je v obliki avanturistične poti zgrajen skozi gozd. Poligon med seboj povezuje drevesa med katerimi so postavljene različne plezalne pustolovščine in naprave različnih težavnostnih stopenj, ki jih udeleženci premagujejo in se na njih zabavajo. Zabaven spust po makadamski progi sede z atraktivnimi gorskimi karti ali stoje z gorskimi skiroji. Velja za najbolj atraktivna igrala Poletnega parka Krvavec. Razgibana proga Scott Trail za spust z gorskimi kolesi je speljana skozi gozd, vsebuje različne terenske oblike z grbinami in bandami manjše zahtevnosti, tako je primerna za širši krog kolesarjev, tudi za otroke od 12. leta dalje. Plezalni stolp obiskovalcem omogoča zabaven preizkus v športnem plezanju. Stolp sestavljajo štiri stranice različnih zahtevnosti, od najlažjih do najtežjih smeri. Poleg naštetih storitev v svoji ponudbi ponujajo tudi uporabo trampolina, slackline, frizbi golf, lokostrelstvo, spust s tubo, jadralno padalstvo, večerjo v zajli in pohodništvo kot nordijsko hojo. (Poletni park Krvavec, 2015)

6. Smučišče Vogel

Smučišče Vogel v poletni ponudbi ponuja uporabo kolesarskega parka, vendar spletna stran trenutno ni dostopna in pohodništvo. Z možnostjo najema gorskega vodnika so nam na voljo različne poti: po poti Žagarjevega grebena ali od zgornje postaje do Ribčevega Laza, od Rjave skale do Planine Razor in do Tolmina. Za samostojne pohodnike so vse poti dobro označene, težavnostna stopnja je srednja. (Doživeti zeleni Vogel, 2015)

7. Smučišče Kranjska Gora

Smučišče Kranjska Gora, poleg zip-line-a, pohodništva in dežele pravljic, ponuja bike park od začetniških do najzahtevnejših prog. Ponujajo tri osnovne linije, ki že s svojimi imeni nakazujejo način vožnje: downhill, airline in lunapark. Bike Park za adrenalinsko kolesarjenje pa ponuja freeride, spuste čez mize, skakalnice, gugalnice in dirt jump park. Bike Park Kranjska Gora (prvi in najstarejši slovenski Bike Park, že od 2004) leži v osrčju Julijskih Alp Zgornjesavske doline v objemu prelepe narave in okoliških gora. Bike Park je primeren za družine in začetnike, kakor tudi za izkušene in profesionalne gorske kolesarje. Štirisedežnica Vitranc 1 ponuja 350 m višinske razlike od koder se lahko kolesarji spustijo po progah vseh težavnostih stopenj. Proge se med seboj

prepletajo in zato ponujajo veliko število možnih kombinacij linij, ki so speljane po različnih vrstah podlage. Njihov cilj je zagotoviti odličen dan na kolesu za vsakega gorskega kolesarja. V njihovi ponudbi je tudi izposoja koles in zaščitne opreme, servis kolesa, vodena vožnja po Bike Parku ter vodeni izleti in shuttle ture po prelepih okoliških hribih. Z organizacijo tekmovanj, bike kampov in ostalih dogodkov želimo popestriti dogajanje in zagotoviti zabavo in učenje za vse ljubitelje gorskega kolesarstva (Bike kampi, 2015).

8. Smučišče Golte

Golte slovijo kot odlično območje za jadrarno padalstvo. Ponujajo tandemski skok ali samostojni polet. Bike park Golte white rabbit pa je pomembna pridobitev ponudbe Golte v poletni sezoni. Kolesarski park Golte se razprostira po delu smučišča Medvedjak in družinski progi. Bike park Golte sestavljajo 3 linije, različnih težavnosti. Razvoj kolesarskega parka bo šel v smeri ureditve proge za spust v dolino, s čimer bodo Golte pridobile eno najdaljših prog v Sloveniji. Trenutno potekajo pridobitve soglasij z lastniki zemljišč za ureditev free ride proge. (Poletne aktivnosti, 2015)

9. Smučišče Rogla

Planota Rogla je izjemno primerna za pohodništvo, saj je prepredena s številnimi označenimi planinskimi potmi. Skozi gozdove, preko jas in travnikov se posameznik lahko odpravi do Lovrenških jezer, Ribniške koč, Osankarice ali Črnega jezera. Tisti, ki v pohodništvu išče adrenalin, se zvečer v soju bakel lahko sprehodi in doživi noč, ki ima na Rogli posebno moč. Ponudba vključuje tudi poletno sankanje. (Pohodništvo, 2015)

10. Smučišče MB Pohorje

Poleg adrenalinskega parka, ima smučišče MB Pohorje v ponudbi tudi Bike park Pohorje, ki je med avstrijskimi Štajerci in Korošci vsaj tako priljubljen kot med Slovenci. Avstrijska revija Line in prav tako avstrijska spletna stran Downhill Rangers sta prevzela trženje in upravljanje bike parka Pohorje. (Bike park Pohorje Maribor, 2015) Ob poslovno uspešni sezoni obstaja možnost podaljšanja pogodbe. (Avstrijci prevzemajo bike park Pohorje!, 2015)

Analiza poletne ponudbe na smučiščih v tujini

1. Kronplatz – Dolomiten (Italija)

Infrastruktura na smučišču zajema 6 vlečnic, 5 sedežnic, 21 žičnic s kabino in 116 km smučarskih prog. Poletna sezona za leto 2016 bo trajala med 04.06.2016 in 09.10.2016, delovni čas pa je postavljen med 08:30 in 16:30 uro. (Smučišče Kronplatz – Dolomiten, 2015) Poletna ponudba smučišča zajema pohodništvo, v smučarskem središču imajo namreč 8 pohodniških poti, 4 različnih težavnosti, od 1 do 4 ur hoje, od 2,2 do 9 km dolge. Ponujajo tudi 200 drugih pohodniških destinacij izven smučarskega središča. V smučarskem središču se nahaja ena tura za planinarjenje, po težavnosti lahka, dolga 8700 m, višinske razlike 1000m in 3h 41m dolga. Ponujajo tudi 50 drugih destinacij izven smučarskega središča. Ponudba padalstva zajema dve startni točki: Kronplatz na 2275 m nadmorske višine in Speikboden na 2400 m nadmorske višine. Ponašajo se z najdaljšim zip-line-om v Evropi, dolgim 3,2 km z 10 postajami in najvišjo hitrostjo 80km/h. Na dislociranih lokacijah pa ponujajo še kolesarjenje, Downhill & Freeride, plezanje, plavanje, jahanje, golf, rafting & canyoning, adrenalinske parke, poletno sankanje in lokostrelstvo. (Kronplatz, 2015)

2. Sextner Dolomiten – Alta Pusteria (Italija)

Infrastruktura na smučišču zajema 19 vlečnic, 7 sedežnic, 5 žičnic s kabino, 1 nihalko in 93 km smučarskih prog. Poletna sezona za leto 2016 bo trajala med 26.05.2016 in 16.10.2016, delovni čas pa je postavljen med 08:30 in 16:30 uro. (Smučišče Sextner Dolomiten - Alta Pusteria, 2015) V smučarskem središču ponujajo 4 pohodniške poti na 4 različne lokacije. Baranci – gora družinskih pustolovščin, Monte Elmo - gora z razgledom, Croda Rossa - za dolomitske izkušnje in Orto del Toro - gora planin, na kateri ponujajo storitev panoramskega 360° razgleda z ogledom sončnega vzhoda in postrežbe zajtrka. Do točke starta pohodništva turiste pripeljejo žičnice ali gondole. Ponujajo ogled visokogorskih enot s kurniki in 3 gorske restavracije tradicionalne arhitekture in notranjosti, s ponudbo okusnih jedi in čudovitim pogledom na Dolomite ter sob za prenočišča. Ob praznikih in vikendih je odprto ves dan. V ponudbi imajo tudi najrazličnejše ekskurzije pohodništva in planinarjenja z možnostjo individualnega prilagajanja dolžine, težavnosti in razglednih točk ter objektov. Gorsko-kolesarska ponudba obsega turo čez 4 gore, dolga 46 km s 360 m vzpona s kolesom in 3110 m vzpona z žičnicami. Izvaja se v terminu med 06.06. – 27.09, dnevna vstopnica stane 61,00 € za uporabo 5 žičnic, bike prevoz in koledarskega vodnika. Ponudba adrenalinskega parka za otroke zajema dve trasi s po 10 postajami na 1,5 m višine. Steza poletnega sankanja v San Candido ponuja hitrost do 10 m/sek., s padcem 314 m nadmorske višine in dolžine 1739 m. Izvajajo tudi storitev tubing-a. (Sextner Dolomiten, 2015)

3. Tarvisio / Monte Lussari (Italija)

Infrastruktura na smučišču zajema 1 vlečnico, 8 sedežnic in 2 žičnici s kabino. Delovni čas je postavljen med 08:30 in 16:00 uro. (Smučišče Tarvisio / Monte Lussari, 2015) Poletna ponudba v smučarskem središču Sella Nevea (Kanin) zajema le adrenalinski park (Promotour, 2015)

4. Kitzbühel – Kirchberg (Avstrija)

Infrastruktura na smučišču zajema 7 vlečnic, 28 sedežnic, 11 žičnic s kabino, 1 nihalko in 173 km smučarskih prog. Poletna sezona za leto 2016 bo trajala med 09.05.2015 in 26.10.2015, delovni čas pa je postavljen med 08:30 in 17:00 uro. (Smučišče Kitzbühel – Kirchberg, 2015)

Poletna ponudba zajema pohodništvo; alpski cvetni vrt: pohodniška pot, po kateri se turisti seznanijo z več kot 400 vrstami cvetlic, ki rastejo v Alpah; Horngipfel breakfast: pohod na "Horn", opazovanje sončnega vzhoda in tirolski mlečni gorski zajtrk; Kitz-Mountain Guiding: pohodništvo s spremstvom vodiča po Kitzbühel gorah; planinarjenje, ogled rudnika bakra, park divjih živali, gorsko kolesarjenje in ogled naravnih znamenitosti. V primeru slabega vremena vabijo v svoj Spa Center in dve restavraciji. (Bergbahn Kitzbuehel, 2015)

5. St. Moritz - Corviglia

Infrastruktura na smučišču zajema 5 vlečnic, 12 sedežnic, 1 žičnico s kabino, 2 nihalki, 2 vlečna traka/zobati železnici in 163 km smučarskih prog. (Smučišče St. Moritz - Corviglia, 2015) Poletna ponudba zajema 580 km pohodniških poti, 400 km gorsko koledarskih poti, golf na zunanjih površinah, najstarejši švicarski nacionalni park v Alpah iz leta 1914, ki je tudi najbolj zavarovan ter kombinirano storitev za mlajše, poletne kampe in Junion golf akademija s študijem jezikov (nemščina, angleščina, francoščina), golfom, plezanjem, jadranjem, gorskim kolesarstvom in raftingom, vse storitve pa se izvajajo s profesionalnim inštruktorjem. (Engadin St.Moritz, 2015)

6. Val de Wanne / Trois-Ponts (Belgija)

Poletna ponudba na tem smučišču je najboljšejejša. Ponujajo namreč Devalkart in trike s spustom po smučarskih progah s trikolesniki – karti; downhill s skuterji, podobni tradicionalnim, vendar opremljeni s kolesi, načrtovani za pobočja in ekstremne ovire s spusti po smučišču ali drugih posebnih progah in 5 km poti po gozdu in gozdnih poteh, zasnovanih posebej za te skuterje z velikimi kolesi; 100 m sintetične trase za spust s tubami; 2500 kvadratnih metrov površine labirinta na dveh etažah lesenega gradu, z različno težavnostjo in tematiko igre; tradicionalno Belgijsko igro golfa 4x4 po strmini z večjimi lesenimi palicami, žogicami in luknjami; BMX park, podoben skate-parkom, katerega uporaba je možna tudi v slabem vremenu; gokard na pedala, primeren za otroke; igrišče za otroke, podobno običajnim, le v večji razsežnosti, odbojko na mivki, adrenalinski park, lokostrelstvo, gorsko kolesarstvo, kajak, pohodništvo z GPS posebej primerno za otroke, kjer se naučijo kako se znajti v naravi, podobno kot pri tabornikih in skavtih ter streljanje glinastih golobov, le da niso glinasti in strelno orožje je lasersko z računalniškim seštevkom točk. (Val de Vanne, 2015)

7. Valcancier - Quebec (Kanada)

Park Valcancier sicer ni smučišče, vendar je zaradi svoje posebnosti zanimiv primer. Gre za zimsko-letni park z 10 tobogani, 2 tematski reki, možnostjo kampiranja in raftinga, v katerem se vsa infrastruktura, ki se uporablja v zimskem času za zimske dejavnosti in storitve, v poletnem času prelevi za uporabo v namene izvajanja poletnih aktivnosti. Tako spust na toboganu z napihljivim obročem po snegu, se v poletnih mesecih spremeni v spust z vodo. (Valcancier, 2015)

Slika 19 in 20: Tobogan Everest v zimskem času | Vir: (Valcancier, 2015)

Slika 21 in 22: Tobogan Everest v poletnem času | Vir: (Valcancier, 2015)

4. Ugotavljanje preferenc porabnikov za v projektu neuporabljene ideje

V zvezi s tematskimi parki so si uporabniki forumov enotni v mnenju, da predvsem zabavišni parki porabnika »napolnijo« z adrenalinom in kljub manjši stopnji strahu, na dan privedejo mnogo, predvsem dobrih občutkov. Pogosto se pojavlja sum o ekonomičnosti tematskih in zabavišnih parkov zaradi velike začetne investicije ter posledičen dvom o dolgoročnem obstoju parka. Slovenci so mnenja, da veliki parki, primerljivi z italijanskim Gardalandom in francoskim Disneylandom, niso realni na slovenskem ozemlju zaradi majhnosti naše države. Vendarle porabniki menijo, da bi tovrsten park lahko dosegel uspeh predvsem zaradi bližine tujih držav, od koder bi prišla večina obiskovalcev. Seveda obstajajo tudi posamezniki, ki jih zabavišni parki sploh ne zanimajo (Zabavišni parki-Mavrični forum). Mame mlajših otrok pri odločitvi za zabavišni park najprej preverijo omejitve glede starosti in višine otroka, saj parki glede na težavnostno stopnjo posamezne atrakcije omejijo dostop otrokom. Enotnega mnenja so si, da se v vsakem parku najdejo aktivnosti, namenjene prav mlajšim in so posledično parki kot celota primerni za obisk cele družine, saj se najde nekaj za vsakega (Zabavišni parki-Forum Mama).

Med porabniki se širi vest o velikem številu Bike parkov pri nas, pa vendarle je le nekaj takih, ki se res lahko predstavljajo kot urejeni Bike parki. Uporabniki forumov med manj urejene bike parke navajajo Krvavec, ki je po njihovih besedah zgolj planinska pot, ki pa jo kolesarji izkoristijo za lasten užitek. Bistveno boljše ocene uporabnikov Mtb foruma dosega Bike park Kranjska Gora. Zanj velja, da se trdo delo pozna na sami progi ter da je osebje izredno prijazno, medtem ko slab glas pada na prepočasno žičnico. Ravno nasprotno pa se izkaže pri Bike parku na Pohorju, saj je tam žičnica neprimerljivo hitrejša in posledično ljubitelji ekstremov na kolesu dalj časa preživijo na progi kot na žičnici. Bike park na smučišču Cerčno ocenjujejo kot vrhunsko v gozdni poti z manjšimi pomanjkljivostmi na skokih. Pohvale pa letijo tudi na tuje parke, med katerimi je izpostavljen predvsem Bike park Schladming (Bajk parki).

5. DM staircase

	1. stopnja Upravljanja z oblikovanjem ni	2. stopnja Upravljanje z oblikovanjem	3. stopnja Upravljanje z oblikovanjem kot funkcija	4. stopnja Upravljanje z oblikovanjem kot kultura
Zavedanje koristi	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Nekateri funkcionalni strokovnjaki se zavedajo koristi	Večina se zaveda, da je pomembno vzdrževati konkurenčnost	Vsi se zavedajo, da je pridobitev vodilnega položaja temeljnega pomena
Process	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)
Načrtovanje	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)
Strokovno znanje	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)
Viri in sredstva	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)	Ni zavedanja o koristih in potencialni vrednosti oblikovanje (nezavedna uporaba oblikovanja ali odsotnost uporabe)

Kontaktna oseba poročila:

Gregor Humar (Akademija za likovno umetnost in oblikovanje)
gregorhumar13@gmail.com

